

A MI LAPUNK

Masaryk Tamás 80 éves.

Kedves fiaim és leányaim! Március 7-én tölti be a csehszlovák köztársaság elnöke, Masaryk Tamás, munkás életének 80-ik életévét. Mindenki, aki a munka barátja és a munka tisztelője, e napon szeretettel gondol a Hradsin fehérhajú lakójára s kéri az Egek Urát, hogy adjon neki még sok boldog évet erőben, egészségben.

Mi, nálánál sokkal fiatalabbak, ámulva tekintünk föl az ember-tölggy hatalmas alakjára s kérdeve kérjük, mi lehet ily hosszú és harmónikus szép élet titka?

A feleletet maga Masaryk adja meg, amikor ezt mondja: „Mindannyian a szívünkben hordozzuk az örökifjúságnak varázslatos titkát, csak tisztáknak és okosoknak kell lennünk.”

És ezek a szavak nem üres szólamok! Masaryk egész élete ez elv szolgálatában állott, pedig nem született palotában, csak egy egyszerű zsellérviskóban. Élete tele volt küzdéssel, nélkülözésekkel és mégis... mégis népének első embere lett és egy világ tisztelete glóriázza körül fenkölt személyiségét.

Tisztáknak és okosoknak kell lennünk! Vigyázott is mindig teste-lelke tisztaságára s ez ajándékozta meg Masaryk Tamást vas egészséggel és a szív okosságával, a jóssággal. Mindig, mindenütt igyekezett embertársainak javára lenni, csak használni és senkinek sem ártani.

Mint apró kovácsinas megérezte az erejét, mikor a vasat is meggörbitette patkóvá. És ő pusztult volna el a falu szük

látókörében? Nem, mert aki derült lélekkel szolgálai munkát tud végezni, annak van ereje ahhoz is, hogy a maga szerencsését is kalapálja, kovácsolja. És lett a maga erejéből tanár, tudós, humanista, egy ország boldogítója: lett belőle Masaryk Tamás, akit a népe szeret, a külföld tisztel, a tudomány büszkén emleget.

Élete története tündérmesébe illő és mégis ragyogó valóság. Valóság a jósa, az emberszeretete, a gőgnélkülisége és bölcsessége.

Kedves fiaim és leányaim! A csehszlovák köztársaságban nemcsak csehek és szlovákok laknak, de élnek itt nagyszámban németek, ruszinok, lengyelek és magyarok is. És „a magyar nép sorsa egy hajszálnyival sem

volt enyhébb a többi nép sorsánál és a nem magyar fajú nép sorsa egy hajszállal sem volt terhesebb a magyarénál” — mondta régen Kossuth Lajos — és ezt a történelmi tényt Masaryk Tamás is jól ismeri. Ezért szereti a népet, népének minden fiát a magyart is, aki erényei révén az állam szerves tényezőjévé vált. Ha volt is régenté népszolgátság, fajszoigátság sohasem volt! És van jogunk az élthez, a napfényben nekünk is szabad megfürödnünk.

Ez a humanista Masaryk bölcsessége és ez jellemzi államfői ténykedéseit is. Ezért van, hogy születése napján szeretettel köszöntjük az ősz Elnököt és becsületesen fejezzük ki iránta való hódolatunkat.

Éljen a 80 éves Masaryk Tamás!

SCHERER LAJOS,

Uj márciusi ifjúság

Írtá: Horváth Ferenc.

A kisebbségi élet fájdmasságában uj nemzeti öntudat hajt ki a fiatal magyarság lelkéből. A nagy összeomlások és forradalmi uj kezdések nyomása alatt megtalálta önmagában és minden szenvedőben az egyetemes embert és az igazságra rádöbbenők még zavart dadogásával megszólaltatja már az együttérzés egyetemesen érző hangját.

A saját szomorú helyzetén keresztül rájött minden uralkodási szándék és minden elnyomás nagy igazságtalanságára; eltökélte magában, hogy dolgozni fog egy olyan emberi társadalom megvalósításáért, amelyben kevesebb legyen a szellemi és gazdasági korlátozottság és több legyen a szabadság gondolatában a szolidáris emberi érvényesülés.

A mindenfajta elnyomás ellen lázadó emberségével így kapcsolódott bele a kisebbségi magyar fiatalság reálisán a magyar és az egyetemes szellemi és társadalmi élet bonyolult mozgalmába. Kemény belső felelősségérzettel figyeli maga körül az életet és az őszinte sorsvállalás becsületességével ígéri, hogy lelkes emberiségét cselekvő humanizmusban és szociális javításban meg is fogja valósítani.

Es ezzel hirtelen magyar környezetének számtalan elintézetlen kérdését, nemzeti szenvedését és szociális baját megoldandó történelmi föladatává avatta. Magyarsága egyszerre újra éledt és napi munkájának, környezetével való

érintkezésének élő és friss öntudatává, örömévé és fájdmává változott. Nem örökségül kapott vagy belé nevelt nyugalmas lelkiállapot benne többé a magyarság, nem ünnepélyek külsőséges érzelmi mámora és nem is jogosulatlan büszkeség, történelmi gőg, amely képzelt fölénybe emelné más nemzetek fiaival szemben. És magyarsága nem is a mult iránt való rajongás, nem lelkesítik a kisebbségi magyar fiataliságot a letűnt idők kardos hősei.

A magyar történelemből csak azt szereli, ami ugy szolgálta az egész magyarság javát, hogy egyben nem volt kárára más népeknek sem. De érdeklődése, szeretete, hite nem a múlté, hanem elsősorban a magyar jelené és a magyar jövőé. Minden magyar büszkesége és elborultsága, lelkesedése és fájdalma annak a maroknyi magyarnak szól, akik ma élnek és szenvednek a magyar életet, munkálják a magyar jövőt. Falvaink és városaink paraszti és városi magyarsága: földmunkások és kigazdák, középosztályi értelmiség és ipari munkásság — ez számára a magyarság, magyar büszkeség, magyar dicsőség.

Ki tudná jobban meghatározni a magyar öntudat tartalmát ennél a reális talajba görcsösen beleygőkezelt magyarságnál? Ki az, aki a multba szeretné meríteni az élő magyarságtól megtermékenyült ifjúságot, amely Széchenyivel hiszi, hogy mi magyarok nem voltunk, hanem leszünk?!

Üveglegenda

— Szalatnai Rezsőnek. —

*Sem sivatagban, sem őserdőben nem lakott,
emberi örömök alá máglyákat nem rakott,
ruhája rendes volt s nem csupa folt
— és mégis, mégis, mégis remete volt.*

*Haját megfésülte, fehérneműt váltott,
kalapjához fűzött jószagú virágot,
nem hervasztá orcáját, mint az őszi hold
— és mégis, mégis, mégis remete volt.*

*Járt a munkásokhoz, járt a szántókhoz,
járt mennyegzőbe, temetésre, tengeri hántókhoz,
ragyogott szeme, ha harmónika szólt
— és mégis, mégis, mégis remete volt.*

*Nem volt rejtély, titok: mindenki megnézte,
mindenki szerette, mindenki becézte,
meleg, virágos ág volt, nem suta holt
— és mégis, mégis, mégis remete volt.*

*Nézte, szagolta, izlette, tapogatta
a százszerű, százizű, százhangú világot s hallgatta,
tudta, mit árul ezer emberi szív, ezer emberi bolt
— és mégis, mégis, mégis remete volt.*

*Lakott Berlinben, Budapesten, gazdagban, páriában,
lakott Erdélyben, erdőben, Pálban, Gyulában, Má-
zerhúrú hárfája ezreknek szólt [riában,
— és mégis, mégis, mégis remete volt.*

*Ölelni akarta ezer édes inda,
de üvegbura védte, üveglegenda,
átlátszó magánya mindég ráhajolt
— és azért mindég, mindég, mindég remete volt.*

MÉCS LÁSZLÓ.

Csodálatos Péter

Írta: BARTA LAJOS

1.

Éjfélután az apa félig felöltözve benyitott az ajtón és gyöngéden megfogta a fiú vállát. A fiú fölnyitotta fiatal alvásából szemét.

— Nézd csak a mamát! — mondta az apa és sírni kezdett.

A másik szobában az ernyő nélküli lámpa szétvetette lángját. A fehér falak riadoztak a sárga világosságban és a hajnal rémületében. A padlón egy lány feküdt és vért mosott fel.

— Jaj! — kiáltott fel a fiú.

— A tüdejéből! — mondta az apa.

— Anya meghal? — és hidegség fagyolt rajta végig, amelyet el se tudott gondolni soha még. Lelke a megnyílt fenekettségbe tátongott.

Künn az ágyban feküdt az anya, arca nagy sárga, viaszos folt a vérszenyes vánkoston.

— Kelj föl, fiam — mondotta az apa és megint sírni kezdett — a Péter befog és hajtsatok az orvosért.

— Péter hajts, Péter hajts — kiáltott a fiú és kivetelte magát az ágyból.

— Szegény — mondta az apa és megcsókolta a fejét.

2.

Mikor állért a parasztludvarra, Péter már a lovak körül tapogott.

— Menjünk, Péter, menjünk!

— Megyünk már, ifiurka — és a görhes lovakra rakta a szerszámot.

— Menni, Péter! Menni! — hideg láz rázta. Péter semmit sem szólt, csak mozgott. Homály ült a földön, egy csillag vetett fényt Péter kopasz feje tetejére, világított a bőrfolt. A homályba és nagy szakállának bozójába merült el Péter arca. Péter lelke sem látszott. Pedig lelkében ilyen nagy és forró szavak voltak:

— Jaj! Milyen vége egy asszonynak! Micsoda egy jó asszony! . . . Megyünk már ifiurka. Megyünk már az orvosért. Nem is úgy megyünk, de repülünk.

Péter azt hitte, szája elég, ha kimondja belső, forró szavait. Ilyen szavakat sohasem mondott ki Péter. Csak kantározta a lovakat, mikor kedves lova nem akarta sebliben szájába venni a zablát, Péter orron vágta neki nagyon kedves lovát:

— Komisz!

Evvel a visszássággal mondotta el a lónak, ami forrót és bensőségeset a fiúnak akart mondani Péter.

3.

Fölülnek a kocsira, Péter a szíjostorral megveri lovait; a fáradt lovak galoppba vetik sovány testüket.

Tünni kezdenek a kis homálybadólt falusi házak. Perdülnek a kerekük, nagy mozgásokban vonaglanak előre a lovak.

De mi volt mindez a fiúnak?

— Péter! Hol van még a falu vége, Péter? Hol van még a nagy legelő, Péter? A nagy legelőn túl hol van még az országút? Hol vannak a tarlok és a kukoricások Péter? Tarlókon, kukoricásokon túl mikor érni el még az orvost, Péter, Péter? Hajtsd a lovidaid, Péter! Szakadjanak meg a lovid! Hajtsd a lovakat, Péter!

— Most jön csak az igazi! — morgott tompán Péter.

Ott fekszik az ingovány, szekértörő az út. Köd ül az ingoványon, kerék jajgat, kocsi sír, ólom a ló . . . leng a halál . . .

— Péter, hajts!

Péter nem szól, csak mozdul mogorván; a kocsiöcsre dobja a gyeplőszárat.

Néz a fiú Péterre; lelke kérdezi:

— Hogy tudsz ülni némán, mozdulatlanul, Péter? Rongyos kalátodból istállószag dől, barom vagy Péter vagy gonoszlevő? Tuskó vagy Péter, érzéktelen penész? Meghal anyám Péter!

Péteiben készen álltak a szavak!

— Hiába minden, kedves jó ifiurka. Itt nem hajthatok, édes ifiurka. Mert akkor iştiráng szakad, tengely törik. Hogy hozzuk el akkor az orvost annak a jó asszonynak, szegény ifiurka?

Csak mikor a legelőre, a síma, jó útra tértek, káromkodoit nagyot és hangosat Péter:

— Menkú szakítsa szél, aki ezt az utat építette . . .

4.

Most kezébe vette Péter a gyeplőt. Öt újja közt összefogta a négy szál szíjat. Nem mozdultak az ujjak, csak a szíj feszült Péter keze és a lovak között. De Péter lelke a négy szíjon át a lovakba futott és azt mondta az állatoknak:

— Fuss te ló, mert akarom!

Fut a két ló, erejéből kikeltten. Csontjaik szétmozdultak, vonalaik szétnagyoltak.

Péter a szíjostorral mégis megverte két kedves lovát. És csak szorosán fogta a szíjakat. Péter kezétől a lovakhoz feszülnek a szíjak. Es Péter lelke a szíjakon át mindjobban és jobban a lovak testébe feszül:

— Fuss, te ló, mert akarom!

Fut a két ló. Testük lobog a fehér porban, lábuk táncha kavarog, repülő idomok és csak szállnak előre, előre . . .

Péter nem szólt, némán ült helyén.

Repült a két ló.

Mert Péter lelke már régen leszállt az ülésről. Ott feszül, ott szalad, ott libeg Péter

lelke a lovakban. Derengő hajnalban, harmat-ázott legelőn, utak felhőző porában, lobogó sörénnyel, reszkető inakkal, tajtékosan, véres orrlyukakkal, ott rohan, ott száguld Péter lelke a lovakban.

A derengésből új házak rémlenek elő. Péterben rengenek boldog szavak:

— Most már ott leszünk, kis lovaim, de jól viseltétek magatokat! Most azonnal ott leszünk az orvsnál, kedves jó állatjaim!

Péter mégis megverte szíjostorával a lovakat, durván nevetett és hangosan szólt:

— Ez kell nekik, miért nem lettek püspökök!

5.

Pétert ezen a világon senki sem szerette.

Tanítót neveltek a János fiúkból — mondta Péter felesége, Eszli.

— Attól én még kódúsabb leszek! — mondta Péter.

— Mafla! — süvített rá Eszli.

— Ugyis jól van! mondta Péter — és csak kifordult a házból.

Eszli mind gorombább lett Péterhez. Péter mindjobban magába huzakodott. Ha Péter valaminek ellene mondott, Eszli rögtön ráordított:

— Marha! Szamár! Ostoba!

— Egyszer megvágom! — de nem vágta meg soha, csak mindig kiment a házból és mindig jobban és jobban a maga benső mélységeibe zuhant.

Mondták neki jó ismerősei:

— Dib-dáb ember lett belőled, Péter!

— Bizony az lett! — mondta Péter; odébb került az emberektől és nagy szakált kezdett növesztetni magának.

Mint a bánat és fájdalom a lelkében, úgy dudvásodott a szőr az arcán. Nem akarta, hogy lássák az arcán, mi van a lelkében, azért növesztett annyi szőrt magán. Nem akarta, hogy lássák, mi van a szemében és lesütve hordta tekintetét. Csak néha-néha emelte fel pilláit és akkor látszott, hogy a szeme íjedt és a végtelenekbe néz.

János hazahozta polgári iskolából utolsó bizonyítványát:

— Látja kee, vén szamár! — mondta Péternek Eszli.

— Már a lovakat is el kell adnom — mondta Péter és csak kifordult a házból.

Akkor ő már nem úgy járt a földön, hanem csak úgy lebegett, mert érezte, hogy nem erre a világra való. Szakállas arcával, lehuny szemével olyan könnyű, imbolygó járásúvá lett Péter, mint aki a bánat és a hiábavalóság szárnyain a Mindenségbe készül elszállni.

János hazahozta tanítói bizonyítványát is. — Már a házat is el kell adnom — mondta Péter.

Szakállát mind hosszabbra hagyta és a vad szőr már a két szeme tájékát is belepte.

— Hála Isten! — szólt magának belül Péter

— hogy már egészen elvesztem az emberi formámat. A beszédőtől ugyanis már egészen elszoktam! Magányos vagyok és elálkózott.

6.

János tanító lett egy gazdag faluban és megházasodott. Saját lovain jött el az anyjáért. — Maga is eljöhét! — így hívta meg az apját János.

— Nem megyek! felelte Péter.

— Mit mondana ahhoz a világ? — így a tanító.

— Meglehetem, ha épen akarsz! — Péter felült a kocsis mellé az első ülésre.

Péter nem tudta, hogyan kell szépen enni. — Tanuljon meg késsel-villával illedelmesen enni! — szólt rá az asztalnál János felesége.

— Megtanulhatok — felelt Péter és nem jött többé az asztalhoz enni.

— Vétesse le a nagy szakállát. Olyan, mint a haramia vezér — mondta Péternek János felesége.

— Köszönöm a kitanítást — és Péter kiköltözött a házból az istállóba.

Egy napon János felesége kiküldte a leányt a sáros cipőit Péternek:

— Tisztítsa ki, öreg!

Péter azt mondta a lánynak:

— Kitisztíthatom épen:

Kitisztította a cipőket és az asszony küszöbére állította. Ott álltak a cipők és fénylettek.

Akkor kiment a házból és nem látta többé soha senki Pétert.

7.

Hol vagy Péter?

Merre vagy Péter az időben és a térben?

Anyámnak akkor te hoztad vissza az életet, szilaj, teremtő akaratom és repülő lelkeddel, mely lovaiddnak is szárnyat tudott adni . . .

Hol vagy Péter?

Poraid azóta már szétoszlottak a föld porában, de a szelek fölkaphatják és termékenységgé dobhatják szét a mindenségben . . .

Hol vagy Péter, te, akit senki sem szeretett ezen a földön?

Tudd meg, hogy én szerettelek, Péter!

Hol vagy Péter, akit senki sem értett meg ezen a földön?

Tudd meg, hogy én megértettelek, Péter!

Mikor a szelek zúgnak és a föld poraiban az emberek maradékát söprik a Térben, fölemelem homlokomat és belekiáltok az ordító szélbe:

— Hol vagy Péter? Én értettelek, Péter.

— Hol vagy Péter? Én szerettelek, Péter!

„Gyémántot csak a föld sötétségeiben lehet találni; igazságokat csak a gondolkodás mélységeiben lehet találni.“

HUGÓ VIKTOR,

A százesztendő's Hitel

Ez év január 31-én volt száz esztendeje annak, hogy az első nagyjelentőségű és hatásában valóságos korszakot alkotó társadalom-gazdasági munka, Széchenyi István gróf *Hitel* c. műve megjelent. Hogy e könyv nagy jelentőségét megérthessük, szükséges legalább nagyvonásokban ismertetnünk azokat a társadalmi viszonyokat és azt a történelmi légkört, amelyben e munka keletkezett és akkor nyilvánvalóvá válik előttünk a könyv értéke.

A császári abszolútizmus, Metternich minden alkotmányosságon átgazoló hatalma az 1825-ik évben mintha megtört volna. Ferenc császár ez évre összehívta a már 13 esztendeje szünetelő országgyűlést, melynek összejöttével kezdődik az u. n. reformkor. Az országgyűlés rendei, a nemesség és a főpapság, mely az összes közhatalmat kezében tartotta s az összes jogokat gyakorolta, ellene volt ugyan minden reformnak, minden újításnak, de a francia forradalom nyomában járó események, a nyugati országokban meginduló gazdasági átalakulás, így a gépipar térhódítása, nem maradtak hatás nélkül a magyar gazdasági életre sem és a minden jogot élvező, közterhet nem viselő nemesi osztály éppen eme gazdasági erők nyomásának hatása alatt

lett kénytelen mind több és több jogról lemondani. A valósággal rabszolgasorsban élő jobbágyosság, valamint az eladósodott és általánosan függő helyzetbe kerülő kisparasztság, melyre a gazdasági terhek, az adók, a különféle közszolgáltatások estek, csak lassanként juthattak az emberi jogok több-kevesebb birtokába. A magyar földművelési viszonyok fejletlensége, a mezőgazdasági hátramaradottság, az ipar csekély volta, a kereskedelem teljes hiánya gazdasági pangást idéztek elő. A nemességet az ösiség elavult intézménye, tehát a föld egy-egy úri családhoz való örökös lekötöttsége megakadályozta abban, hogy birtokát pénzzé válthassa,

hogy pénzlőkéje lehessen, mely az iparban és kereskedelemben forgótőke gyanánt szerepelve, elevenebb gazdasági életet teremthetett volna. A pénzforgalom hiánya természetesen magával hozta a hitel hiányát is, ami a már akkor meginduló gazdasági viszonyok mellett szükséges és ugyyszólván minden további fejlődés alapfeltétele volt.

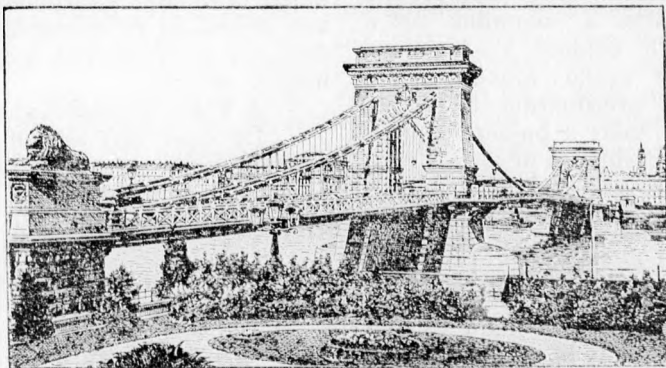
Eme viszonyoknak tisztá megglátása és az ezen való segítés gondolata vezette az akkor már fejlett Nyugatot, különösen Angliát ismerő Széchenyi Istvánt a *Hitel* megírására, mert meg volt győződve, hogy népét a közhitel megteremtése mentheti meg a végleges elszegényedéstől és csak ez vezetheti az anyagi boldogulás s ezzel együtt a művelődés újjára.

Széchenyi a *Hitel* című munkáját a nemzet „szébb-lelkű asszonyainak” ajánlotta, tudván a nők nagy jelentőségét a jövő generáció szemében. Széchenyi a *Hitel* című munkáját a nemzet „szébb-lelkű asszonyainak” ajánlotta, tudván a nők nagy jelentőségét a jövő generáció szemében. Széchenyi a *Hitel* című munkáját a nemzet „szébb-lelkű asszonyainak” ajánlotta, tudván a nők nagy jelentőségét a jövő generáció szemében.

pontjából. Jeligéül egy angol közmondást választott: „Az erős ellenáll, a gyenge kétségbe esik.” A tulajdonképeni hitel tárgyalása előtt (hitel alatt a mai forgalomban levő szó értelmén kívül annak tágabb értelmű jelentését: a bizalmat is érlette) az Előszóban, a Bevezetésben és az Észrevételekben Széchenyi rámutat a haladás szükségességére, hangsúlyozza az előretékin-tés fontos voltát, előny-behelyezvén ezt a mult haszontalan siratásának, korbácsolja a haszontalan időpocsékolást, rámutat sok-sok gazdasági vis-zsászásra és társadalmi anachronizmus-ra, melyek a fejlődés útjában állanak és amelyek megváltoztatása nélkül minden

Széchenyi István

A budapesti lánchíd. Széchenyi megvalósult eszméje.

fejlődés lehetetlen, végül akaratumkra apellál, mondván: „Tőlünk függ minden, csak akarjunk!”

A tulajdonképeni hitelt tárgyaló rész, mely tele van a tárgytól eltérő, oklató, példázó részekkel, nagy vonásokban a következő: A magyar birtokos, dacára ingatlanai, gazdasága nagyságának, szegényebb, mint lennie kellene, mert

birtokát az ősiség holtta teszi, így ez a pénztelenség következtében nem is fejleszthető. A magyar birtokos nem ismeri vagyona értékét, nem tudja a módokat azok értékének emelésére. Hiányzik benne a lelki függetlenség, ezért idomulásra, fejlődésre van szüksége, melynek segítségével be tud kapcsolódni korának eszmeáramlataiba. Nincs kereskedelem, mert az az adásvétel, amellyel találkozunk, nem nevezhető annak. Nincs pénz, mert minden ingatlanokban fekszik, melyek hozama mellett is úgyszólván saját zsrjában fullad meg a magyar. Pénz kell, Nemzeti Bank kell és az ezzel együtt járó hitel, melynek hiányában lehetőséggel meg az összes gazdasági bajok főoka. „Akinek hitele nincs, bárminő földbirtokot örökölt is őseitől, bármennyire pengetheti is nemes szablyáját, az szabad és tehetős nem lehet“. Tehát a hiteltörvények rendezése az első feladat. E kérdéssel kapcsolatban rámutatott azután Széchenyi a hűbéri rendszer bajaira, foglalkozik a jobbágyság kérdésével, rávilágít a robotra, melyben nemzeti munkánk tetemes hányada elpocsékolódik, hisz az országban a robot számát egy évben 30 millió napszámra becsülve, abból mintegy 10 millió egyszerűen kárbevész. Rámutat a fizetett káros voltára, amivel a jobbágyság intézményének gyökeres reformját érintő területre lép, mert „hol kötelesség van, ott jussnak is kell lennie, hol pedig juss, szakadság és privilégiumok vannak, ott bizonyosan kötelességnek is kell lenni, ezek elválaszthatatlanok“. Rámutat a közlekedési viszonyok elmaradott voltára, ami magával hozza a kereskedelem teljes hiányát. Mirdeme bajokon a társadalom és a gazdaság „szelíd és convulsio nélküli reformja“ segíthet és ez a közhitel biztosításával el is érhető.

Természetes, hogy a rendiség intézményét támadó könyvnek csakhamar megnyilatkozott a hatása. Ugyanúgy fogadták a maradiak ezt a könyvet, mint ahogy ma például a szocialista társadalmi rend hirdetőit szokás fogadni a maradi oldalon. Széchenyi arisztokrata társai hazafiatlannak kiáltották ki, mert a bajokra kendőzés nélkül rámutatott, földrablónak nevezték, mert felfedte a jobbágyság helyzetének tarthatatlanságát. Könyvét több megyében máglyán égették el. Dessewffy József gróf válaszolt a Hitelre a „Taglalati“-jában, mire Széchenyi a „Világ“ című könyvében, majd a „Stádium“-ban felelt az őt ért vádakra, s különösen az utóbbiban valóságos programot dolgoz ki, mely nagy vonásokban a 48-as forradalom kívánságaival egyezik meg.

Mai szemmel nézve a Hitelt, az akkor, pláne egy arisztokrata által kinyilatkoztatott eszmék már elavultnak tetszhetnek, de ha beképzeltjük magunkat a korba, melyben a mű íródott, megérthetjük nagy hatását és a mostani százéves évforduló alkalmával is frissen áll előttünk a kortársai közül messze kimagasló, széles látókörű Széchenyi alakja, kit későbbi ellenlábasa,

Kossuth, a legnagyobb magyarnak nevezett el, mert „a kor ütőerén tartva újjait“ meglátta korának csaknem minden baját, melyeken, — míg ereje engedte — legjobb tudásával és egész lelkével segíteni igyekezett. **Reininger József**

A NAGY PILLANAT

A kalitkában kis madár ült és sóvárgó szemmel nézett a napsugárba. Énekes madár volt és kalitkája egy kulturállamban lógott a falon — legalább is kulturállamnak hívták ezt az országot. A kéklő messzeségben kéklő hegyek álltak.

— A hegyek mögött ott a délvidek — gondolta magában a kis madár. — Csak egyszer repültem odáig. Soha többé.

Ugy érezte, hogy a távoli hegyek egészen közel vannak. A vágy hozta őket a kalitkarács elé.

— Hiszen olyan közel vannak — mondta a kis madár. — Csak ne lenne itt a rács. Csak egyszer nyilna meg az ajtó — egyetlenegyszer. Akkor eljönne a nagy pillanat s pár szárnycsapás után ott lennének a kék hegyek mögött.

A darvak V-betűje szállt. Az őszi levegőben megsendült panaszos kiáltások — panaszos és csábító. Délvidekre csábítottak. Eltűntek a kék hegyek mögött. A kis madár nekiszaladt a rácsnak.

Tél jött és a kis madár elcsendesedett. Hó hullott és a kék hegyek szürkék lettek. A délre vezető utat fagy és köd borította.

Sok tél jött és sok nyár. Sok-sok esztendő. A hegyek kéken ragyogtak és megszürekültek. A vándormadarak eljöttek délről s elűntek délfelé. A kis madár a rács mögött a nagy pillanatra várt.

Aztán eljött egy tiszta, napos őszi délután. És a kalitka ajtaja nyitva volt. Tévedésből nyitva hagyták. Szándékosan nem tesz az ember ilyet.

Itt volt a nagy pillanat! A kis madár reszketett örömeiben és izgalmában! Óvatosan, félénken suhant ki és a legközelebbi fára szállt. Minden, ami körülötte volt, megzavarta. Nem ösmerte meg a dolgokat.

A kéklő messzeségben kéklő hegyek álltak.

De most úgy látszott, hogy nagyon messze vannak. Tulmessen a szárnyak számára, amelyek éveken át nem mozdultak a ketrec mögött. Am: meg kellett próbálni. Itt a nagy pillanat!

A kis madár összeszedte minden bátorságát és erejét s tágra tárta egészen tágra szárnyait — hogy délfelé repüljön, a kék hegyek mögé.

Am nem jutott tovább, csak a szomszéd áig. Ki tudja, hogy a szárnyak salnyúltak-e el a hosszú évek alatt vagy valami más pusztult el benne? Maga sem tudta. A kék hegyek nagyon távol voltak, nagyon-nagyon távol.... Csendesesen visszazállt kalitkájába a darvak vonultak. Az őszi levegőben megsendült panaszos kiáltásuk, — panaszos és csábító. Délvidekre csábítottak.

Eltűntek a kék hegyek mögött. A kis madár lehajtotta fejét és a szárnya alá rejtette.

Elmult a nagy pillanat . . . **Tábori Pál.**

Regösjárás és népművészet

Regösök és a falu

Irta: TICHY KÁLMÁN

A magyarországi új nemzedék kezdi örvedesen magáévá tenni azokat az alapvető eszméket és vezérgondolatokat, melyek a szlovenszki magyar ifjúságot már is irányítják. Az új eszmekörből fakadó életprogram és a tökéletesebb jövőért vívott harcban a mi fiatalságunk már pozitív eredményekig és tapasztalatokig jutott. Ha csak egyet említek, a regösjárást, már értékes ezen a ponton is érdemesnek mutatkozik.

A háborúelőtti évek hivatalos apparátussal és — hivatalos szárazsággal irányított néprajzi és népművészeti gyűjtései feltétlenül nagy és értékes anyagot hordtak össze és dolgoztak fel. De az egész akkori gyűjtésnek valahogy inkább büszkélkedő, dicsekvő, értékmutogató tónusa volt, mintha ez lenne a legfőbb cél, megmutatni: íme, micsoda gazdag népművészetünk van! Nem bántani akarom ezzel az akkori gyűjtést, sem értékét kisebbiteni, csak megkülönböztetni a maitól. A mai gyűjtő munkáját egy új súly teszi mérhetetlenül értékesebbé és jelentősebbé: a fájdalom súlya. A mai gyűjtő romok közt jár s onnan menli, ami még menthető. Vagy a mi rosszabb: külszínre alig változott valami, csak belől öröl a szű s ha az odvas oszlop összedől, senki nem állít már helyére újat.

Most a népművészet készül csendesen kiludni, a mives cekek unják a vésőt, a gölöncsérek a mázos esetet, a szövőszékek porlepleve szúvasodnak, táncos lánylábakra nem piros csizmák, de magassarkú gyári cipők és selyemharisnyák kerülnek. A véres világvárat végiggázolt a falun is, házán, testén, lelkén. Új házak, ha épülnek, jaj más, idegen orcával. Új emberek, ha élnek, jaj más, az ősi lélettől elfordult lélettel. A lélek, ha megszólal, tele keserűséggel, tagadással, méltatlansággal, — hogy hajthasson belőle a népművészet sok mesevirága? Az ilyen drága palánta csak békességes, de nem sebzett, vérző, sajgó lélekből fakadhat.

A háborúelőtti falu mint egy nagy álmodó álmolta a maga eltemetett életét. A világfergeteg belekavart a nehéz álomba, szétverte a falut a világ minden tája felé, mérhetetlen frontokra, mérhetetlen szenvedésekre. Akik hazajöttek, hazahozták magukkal egy kitárult véres horizon megszédítő távlatait, hazahozták felébredt szemük igazságlátását, — így nem lehetett többé játékos, mesélő kedvvel visszaülni a díszítő szerszám mellé. S az emberségesebb élet nyugtalan keresésében fájdalmasat tévedett a falu: önmagát, szebbik énjét velközte le, régi szép portáját, régi szép ruháját, régi ezer szépségét tagadta meg s lett önmagának idegen visszája. Nem volt szerető szó, bajtársi kéz, mely visszahívta, önmagához visszavezette volna. Ha lesz [még valaha, ugy

most lesz, ebben a most serdülő új nemzedékben, melynek a regösök az előfutárjai.

Regösök, serdülő fiatalok s micsoda nagy felelősséggel terhelt indultak nagy feladataik elé! De az egész magyarságra zuhant sorscsapás edző erejében évek alatt évtizedeket komolyodtak és szinte férfias tudatossággal, mély felismeréssel végzik munkájukat. A hivatalosan dotált szakemberek helyett most hátizsákból élő szegény, de töretlen kedvű diákok s a munka, melyet végeznek, mégis sokkal jelentősebb a falura, magukra a gyűjtőkre s a magyarság egyetemére nézve, mint minden valahai hivatalos gyűjtések.

A mai Szlovenszko magyar népművészeti anyagát a háborúelőtti gyűjtésekben a fenti szempontok szerint főként a Csallóköz, a Tiszahát és Dél-Gömör mutatós termékeiből sorozták. Az utolsó expedíció, melyről pozitív tudomásom van, Feled környékén dolgozott. Az államfordulat utáni dermediségben aztán évekig kiterített hullaként feküdt a falu s népművészetiel senki sem törődött. Lassan indult az élet, de a falu még sokáig mostoha maradt azután is. Rimaszombat székhellyel alakult Gömör-Nógrádi Gazdasági Egyesület nyújtotta ki először a kezét feléje s a falu minden ügyesbajával foglalkozó szakosztályai mellett megalakította a népművészeti szakosztályt is s annak vezetőjévé a sorok íróját választva meg, összeállította a szakosztály programját is. Ezt a programot egy közgyűlésen terjesztettem be s ha megvalósul, Gömör s Nógrádban ma nem volna a népművészetnek egyetlen feltáratlan s felhasználatlan forrása. De a programadásnál nem juthattunk messzebb. Az elképzelt szakosztály egész munkájából nem valósulhatott meg több, mint az egyesület 1921. évi naptárában közreadott nagyobb terjedelmű illusztrált cikkem, melyben a gömör-nógrádi gazdatársadalom figyelmét igyekeztem felhívni a kallódó népművészeti értékekre, a nagyközönséget pedig a segítsékre. Ennek persze alig volt több eredménye, mint hogy az a néhány gazda, akinek házát a cikkben szóvá tettem s rajzzal illusztráltam, csendesen elbüszkélkedett vele, pipaszónál, a naptár lapozgatása közben. Néhány szép oromzat is megmenekedett a korai levertéstől vagy átvakolítástól.

Ilyen országos feladatban egy-két ember alig tehet valamit. Pedig alig voltunk itt többen, akik a népművészettel foglalkoztunk. Tudok még egy kollégámról, az Érsekújvároli élő Thain Jánosról, aki nagyon szép anyagot gyűjtött, dolgozott fel s ma is állandóan kutat és — magamat véve mázodiknak — ezzel vége. Legalább nincs tudomásom másról, de nem hiszem, hogy elke-

rülhetne volna figyelmemet. A Csallóközi Múzeum újabb alakulás és elsősorban néprajzi anyagot gyűjt, különben is a múzeális gyűjtés merőben más, mint a regösök munkája. A múzeum konzerváló intézmény, a regösgyűjtés egy nagyszerű felszívódási folyamat az élő testben, azt mondhatnám, az egészséges sejtek kicserélődése. A regös hitet, megbecsülést, világosságot, tudást visz a faluba és faji őskincseket, a vér magyar ritmusát, a feladatok új szemléletét, a rög erejét hozza onnan magával a közösségnek. 1925-ben újabb kísérletet tettem egy nagyvonalú megmozdulás elindítására. A kassai Kazinczy Társaság előadásra hívott meg s ott vetített képek kíséretében foglalkoztam ezzel a kérdéssel s azzal az elgondolással, hogy a Kazinczy Társaság, mint már meglevő és aktív kultúrszerv, országos mozgalommá szélesíti a népművészeti problema megoldását. Sajnos, itt sem jutottunk tovább a rokonszenves, de meddő sajtó-fogadtatásnál, a közönség egy óráig tartó érdeklődésénél.

Ismét egy év telt reménytelenül. Be kellett látnom, hogy ebben a bajbafűlt kedvetlenségben, megfáradt lelkek közönyében csak valami egészen friss lendület és teherbíró hit képes előre törni. Ekkor már hatodik évfolyamában járt az A Mi Lapunk, Scherer Lajos cserkészlapja, mely azóta az új nemzedék lelki vezére, építő fóruma lett. A lap lelkes, munkás, nyílt tudású ifjúságot nevelt maga köré s a nagyszerű cserkészfiúk akkor már keresztül-kasul vándorolták az országot a nyári szünidőben. Rájuk gondolni szinte kézenfekvő volt s az A Mi Lapunk 1926 júniusi számában közzétett felhívásom, amely a nyári vándorlásra induló cserkészfiúkat melegében érte, lelkes, újjongó fogadtatásra talált. Nem sokat kellett nekik magyarázni. Csak néhány szó a falu értékeiről, néhány sor a gyűjtés módjáról, a mozgalom jelentőségéről, néhány rajz illusztrációnak. A többi megmondta a fiatal szívük, a magyar vérük. A probléma megkapta az ifjúságot s az ifjúság szárnyaló ereje magával ragadta a problémát a megoldás felé. Ebben az évben még kicsit bátortalanul, tapogatózva indult a munka, a jövő évben annál lendületesebben s már ekkor Szlovenszko csaknem minden magyar lakta vidékét bejárták a regösfiúk s összes hozták haza a regösnaplókat, a fiatal szívek magyar szűz-talajba verő rajongásának szíve, megható, feledhetetlen dokumentumait. A naplók minden sorából szinte süttött az egymásratalálás forró öröme: hogyan lették meg az utat egymáshoz: a regös és a falu. Hogy izlelik a fiúk a földnépe életének nagy szépségeit, a természettel együtt teremtő magyart, a földbe ágyazott jövőt. De hogyan értik meg a sors súlyát is és hogyan ismerik fel a nyitott sebeket. Hogyan rajonganak egy harmatos falusi hajnalon és micsoda mohó örömmel jegyzik az ellesett népdalokat, rajzolják a kapufákat, oromdíszeket. Aki egy ilyen regösnaplót végig lapozott, az előtt kinyilatkoztatás

fényével világosodott meg, hogy a magyar ifjúság ezen a ponton korszakos útra lépett. A magyar ifjúság ettől fogva nem egyszerű pedagógiai alany, hanem a nemzeti jövőépítés munkatársa s ebben a hatalmas faji munkában olyan részt hasított magának, amelyet nála fürgébben, lelkesebben és eredményesebben nem végezhetne el senki más.

A megbízás, melyet a napégette aranyos fiúk magukkal vittek, egyre szélesedett. A Mi Lapunk, állandó lelkesítőjük és irányítójuk, 1927 tavaszán újabb feladattal gazdagítja a regösök teendőit: Csongrády Arpad, csúzi kántortanító. ősi eredetű dalos gyerekjátékok gyűjtésére is felhívja őket. 1928 februárjában Jócsik Lajos a népi kultúráról írott cikkével kapcsolódott első felhívásomhoz és saját gyűjtésének zamatos példáival külön is felhívja a regösök figyelmét a fejfák feliratainak, az ormozatok jelmondatainak, a bakternótáknak és a „nótafák“ gazdag termésének gyűjtésére is. A keskeny csapáson indult gyűjtés így lassan úgy kiszélesedett, hogy jóformán a teljes folklore minden ágára kiterjeszkedett. *Ami valaha írók, tudósok, művészek végeztek, azt most a regöseink végzik* A munkába nem lehetnek annyi szakudással, mint a Krizák, Erdélyiek, Arany Lászlók, Gyulai Pálok, vagy Benedek Elek, Móricz, Bartók, Kodály, de nem is ugyanaz a feladatuk. Mint a nyersanyag összehordói, a „lelőhelyek“ felkutatói annál becsesebb munkát végeznek. Az ötvösművet sem a bányász műveli az aranyból, hanem az ötvös. De annál valószínűbb, hogy ugyanebből az ifjúságból, amely a magyar lélek nemes érceit felszínre hozza, serdülnek majd a turáni arany méltó ötvöse is, akik tovább virágoztatják és méltó új értékekkel folytatják a ma ötvöseinek művét.

Az életünk normális veresü erei sok helyütt szinte bénára kötözve. Ebben az állapotban zátonyra fut és elkorhad sok szándék, mely a felnőtt generáció természetes szerepe volna. Íróink, művészeink nyomorognak. Alig képesek véres körmükkel kikaparni a legsivárabb életlehetőségek feltételeit. Ilyen harcokban megfogyott erővel, maradék perceklen lehetetlen olyan munkát végezni, amelyet a népi művészetek országos feltárása és a teremtő életbe áthasonítása kíván. Mai magyar ifjúságunk ennek a munkának átvállalásával nagyobbat tesz, mint bármely más ifjú generációnk a multban. Első ilyenmű megmozdulása ez és fordulatot jelent a jövő kialakulásában is. *Maga a népi gyűjtés egyedül vére is nagyjelentőségű, de mégis messze elmarad a másiktól, mélyebb jelentőség mellett, mely az ifjúság és a falu egymásratalálásában, egymásra hatásában rejlik.*

Az anyaggyűjtés, népművészetben, népzeneben, mondákban, a magyar képzőművészet, zene és irodalom kimeríthetlen és egyedül igaz forrásai és világraszóló hatalmas új értékeinek bázisai. Belőlük, általuk úgy izmosodik, virágba

borul és gyümölcsözik az egyetemes magyar művészetek fája, amint természetes is, mert gyökereit nem a felszínen futtatja többé átfutó, elpárolgó nedvek után, hanem a mélybe bocsátja, az őstalajba. Szó se róla: a regösfiúk nem kész írók, muzsikások, művészek, hogy ezek rutinjával és szakismereteivel gyűjtsék, amit gyűjtenek. *De korszakos felelősségérzetük van, fiatal lelkesedésük és fáradhatatlan szorgosságuk.* És — ami mindennél biztosabban iránytű: a magyar szívük, melyben ősi őstönök örömtüze lobban, valahányszor igaz értékre bukkannak. És csak hordjanak össze sokat, minél többet. A selejtező munkát majd elvégzik az arra hivatottak. Az ereket mégis ők kapcsolják a megfonnyadt testhez s azokon át uj, friss élet áramlik a zsibbadó tagokba.

A másik, a nagyobbik jelentőség: a falu és az ifjúság egymásra hatása sulyában annyit jelent, hogy majdnem hajlandó volnék azt mondani: ha a világháború rettenetes vérvesztésegin át kellett idáig jutnunk, hogy ez elkövetkezzék, — megérte az áldozatot. Minden kiomlott vér áldással, értékkel, friss erővel áramlik vissza ezen a réven a nemzet-testbe.

Hogyan hat a falura a regösifjúság mozgalma?

Erről is beszélhetnének a regösnaplók. Az eltemetett, álomba merült, sötétségben fulladozó falu szomjas, fényre, tudásra szeretetre. S mindezt odaviszi a regöscsapat. Könyvet visz, lapokat visz, mesét, nótát, magyar testvérszeretetet, magyar történelemismeretet, alvó hajlamokat

ébreszt; tudásvágyat növel, irányt mutat és élőszerves összefüggést éreztet a magyar összességgel. Hogy a magyar összesség nemcsak pap, tanító, jegyző háromságában érintkezik a falu népével, hanem egész életéi vele szervesen együtt éli, hogy a falu nemcsak búzát, baromfit, tejet-vajat ad a városnak, az országnak, de rajta át áramlik a faj minden anyagiatlan erőforrása is a létova nemzedék felé. Ezt a magabizó erős hitet is adja a regös a falunak. S ezzel együtt tudja adni annak a kötelességérzetét, hogy a falu féltő szeretettel ápolja és őrizze régi arculatját, formában, lélekben egyaránt. Csodálatos reciprocitás ez. Egy veszedelmes kor billenő-pontján, amikor az ősi erőforrások kiapadóban vannak, a ráeszmélt nemzedék maga siet oda a faluhoz, hogy megmentse a falut a falunak és — önmagának. Önmagán át minden magyar jóvendőnek. A regös felkutatja a falu lankadó kedvű mivészeit s a regösök újjongó öröme uj kedvet fakaszt a mives teremtő öklében. A regös régi nótát kér a nőiafaktól. Mintha szent ereklye volna, úgy jegyzi s teszi a tarsolyába s viszi magával heted-hét falura. A falusi nótázók vetélkedve hordják össze a kedvükért nagyanyáik elfeledett dallamait is, felborzolják a kedvükért az egész száz éves avar s a megforgatott avarból sarjad az uj hajtás is, régi talajon! A regösfiú lerajzolja a cifra kaput, vakolatdíszes oromfalat, felírja a szép szövegű házi áldást a párkányról. Elmondja azt is, hogy mindez milyen becses, szép és magyar.

(Folyt. köv.)

Bátky Zsigmond: A néprajzi gyűjtésről

A Mi Lapunk februári számában Geörcs Dénes cikkével kapcsolatosan igen kedves és figyelemre méltó sorokat kaptunk a budapesti néprajzi múzeum igazgatójától, dr. Bátky Zsigmondtól s mivel minden regösöt, sőt lapunk minden olvasóját érdekelheti, leközöljük a megszívlelésre méltó útbaigazítást, hálha fogadjátja lesz. A néprajzi gyűjtés elsőrendű szakembere ezt írja:

„A néprajz gondozásának nagyon örülök. A „hagyományok“-nak azonban van „tárgyi“ része is s ez nem kevésbé fontos, mint a „szellemi“ rész, mert „nyelvi“ anyaggal kapcsolatos. Legyen szabad ezt a munkatársaknak szives figyelmébe ajánlanom, mert ez még hamarosabban és menthetlenebbül elmerül, mint amaz. A háznak és berendezésének (különösen a primitív kemencéknek és tüzelőhelyeknek), a gazdasági épületeknek s a bennük folyó ősi életmódoknak, eljárásoknak tárgyi és

nyelvi leírása, mentése a legsürgősebb. Az u. n. népművészet csak második, harmadrendű. Minden aprólékos részlet, minden nyelvi adat fontos.“

Tehát regösök, néprajzi kutatásaitokban írjátok le a fennliek útmutatása szerint a falusi házat, berendezését, a gazdasági épületeket, mit csinálnak bennük s milyen érdekes szókat használnak az itt folyó munka, eljárások közepette. Ugy kell eljárni, mint Morvay Gyula „Kenyérsütés Tardoskedden“ c. írásában (A M. L. 1929 júniusi számában). Dr. Bátky Zsigmond igazgató urnak szivességeért és figyelméért hálás köszönetet mondok.

Scherer Lajos.

Az egészséges nemzetiségnek egy jókísérője a nemzeti nyelv: mert míg ez fennmarad, a nemzet is él.

SZÉCHENYI ISTVÁN gr

A falujárás mintaképe

Roppant érdekes és eredeti ember a kicsi Finnországnak, az „ezer tó országá“-nak világ-hírű szülőltje, Lönnrót Illés (élt 1802–1884). Ő a finnek nagy nemzeti eposzának, a Kalevalának a felfedezője és kiadója.

Bölcsőjét nem ringatták palotában. Egy szegény szabónak volt a fia. Apja, vagyontalansága dacára, elkatározta, hogy fiát iskoláztatja. Ezért svéd iskolába adta, mert akkoriban még finn iskolák nem léteztek. El lehet képzelni, hogy mily nehezére esett a kisdiaáknak a leckét is megtanulni s egyszerre azt a nyelvet is, amelyen a lecke írva volt. De Lönnrót vasszorgalma megbirkózott mind a kettővel. Sajnos azonban, hogy csak három osztályt végezhetett el, mert atyjának nem volt módjában fiát tovább taníttatni.

A Gondviselés azonban nem hagyja el kiválasztottjait. Egy Löngvist nevű káplán vette pártfogásába a kicsi Illést és jó szívvvel oktatta ingyen. Majd rávette, hogy segélypénzeket kéregesse s ezzel az összekoldult pénzzel indult a 17 éves fiú a porvooi gimnáziumba. Am itt sem maradhatott sokáig. Elfogyott a pénze. Ekkoriban Bjugg Gusztáv nevű gyógyszerész inast keresett a gyógyszer-tárába. Mivel a jól tanuló Lönnrótól csak jót hallott, reá esett a választása. Így került Illés gyógyszer-tárba. Szabad idejében latin és görög nyelvet, algebrát és növénytant tanult. A latin nyelvet úgy sajátította el, hogy betanulta az egész nagy latin-svéd szótárt.

Latin tudása alapozta meg szerencséjét. Egy szép napon ugyanis bevetődött a patikába a városi orvos, dr. Sabelli, a ki tréfából az inasokat latinul szólította meg. Lönnrót klasszikus latinsággal válaszolt az orvos kérdésére. S mikor a jószívű orvos megismerte Illésünk anyagi helyzetét, elhatározta, hogy a tehetséges ifjút elküldi a turkui egyetemre. Lönnrót itt az orvos anyagi támogatásából és instruktorkodásból élt. 30 éves korában nyerte el az orvos-doktori fokot.

Most kerületi orvos lett s a nép között ilyen minőségben 20 évig működött. 1853-ban meghívták egyetemi tanárnak. De csak öt évig látta el tanszékét. Visszavonult a zajos élettől falusi birtokára, hogy a finn nyelv művelésének szentelhesse élete hátralevő idejét.

Anyanyelve iránt már gyermekkorában érzett ellenállhatatlan vágyat s, hogy azt alaposan megismerje, már diákkorában elindult faluzni. Gyalogszerrel bejárta az áldott lelkű nép viskóit és szorgalmasan jegyezte össze a népdalokat. Mikor 1831-ben megalakult a finn irodalmi társaság, újra kutató útra indult s három évi vándorlás után bejelentette a finn irodalmi társaságnak, hogy az általa összegyűjtött népdalok nagy része összefüggésben van s egy nagy eposzt

képez. 1835-ben bemutatta gyűjtő munkája eredményeként a Kalevalát. 1836-ban újra gyűjtő munkára indul és két év alatt újból összeszed 652 népdalt, 7000-nél több közmondást, rengeteg sok rejtvényt s varázsigét. Mindezeket nyomtatásban is kiadja. Halála előtt pedig megajándékozta nemzetét a nagy finn–svéd szótárral, melyben 100.000 finn szót dolgozott fel.

Ime a falujáró tudós nagy szorgalmának az eredménye. De értett is ahhoz, hogy hogyan kell a néppel bánni. Sok-sok éven át a nép között forgott, vele élt és teljesen megismerte eszejárását. A parasztsággal nálánál ügyesebben nem tudott bánni senki. Ismerték is minden kunyhóban és bizalmasak voltak hozzá. Így lett a jóságos orvos a vidék tanácsadója, akihez mindig bizalommal fordultak jó tanácsért, orvos-ságért. A lelkes távollétében még prédikált is népének.

Ha Lönnrót gyűjtő munkára indult, egyszerű ruhájában rendszerint gyalogszerrel vándorolt. Sokszor még mezítláb is, batyuval a hátán. Volt is sok mulatságos kalandja. Történt egyszer, hogy egy könnyűvérű diákocská, aki éppen hazautazóban volt, parasztnak nézte Lönnrótot, a nagy tudóst s felszólította, hogy vigye a táskáját. Az öreg belement a tréfába s vitte az utitáskát a legközelebbi paplakig, ahol kiderült kiléte. Persze a diákocská szégyenkezve kért tőle bocsánatot. Egy másik alkalommal kéregetőnek nézte őt egy ismerősének a felesége. Leültette a kunyhóban, enni adott neki. Lönnrót mindezt természetesnek találta. Szerényen meghúzódott egy zugolyban és csendesen várt a házigazda hazajövetelére.

Jó kedve sohasem hagyta el. Kedélyes, tréfás, vidám volt mindenkivel szemben. Senkit sem sértett meg. Ezért tisztelte és szerette is őt mindenki. Egyébként azonban igen szigorú is volt magával szemben. Dolgait mindig úgy intézte, hogy egy perce se vesszen kárba. Bármikor keresték fel, mindig munkában találták a páratlan szorgalmú férfiút, aki a falujárással megalapítója lett a finn irodalmi nyelvnek s aki feltárta teljesen népe szellemi életét.

Ime a falujárás hasznos és üdvös munkájának utánzásra méltó, lelkesítő mintaképe.

Scherer Lajos.

SZÉCHENYI ADOMA

Széchenyi István, ha valamit vásárolt, rendszeren a hóna alá vette s nem átalította maga vinni haza.

Egyszer megint jókora csomagot vitt az utcán, mikor találkozott vele Helmeucz Mihály.

— Nem röstej a gróf ezzel a cókókkal menni az utcán? — kérdi az akadémikus

— Egy csöppet sem, — válaszol Széchenyi derülten — inkább azt röstelléném, ha úgy állanék, hogy sohase vihelnék valamit haza.

(5)

— Ifjusági regény —

— Kár, hogy nincsen meg már a régi magyar népviselet, — sajnálkozott Laci, akiben erősen mutatkoztak a művészi hajlamok. — milyen szép volna a régi pruszlik, pártá, ráncos szoknya, meg a legényeken sujtásos ruha.

— Ma már nem hordják, -- bólintott Feri, — mindegyik falusi ember városi módi szerint akar öltözködni és divatlapokból nézi ki az új módit. Uniformizálódunk.

— Legalább ilyen ünnepélyes alkalommal vennék elő a régi szép ruhákat.

— Némelyik eldugott helyen még járnak népies viseletben, de drága, felhagytak vele. S tudja Isten, miért, szégyellik is magukat . . .

— Nincs abban semmi szégyelni való, ha a szép nemzeti sajátságokat, hagyományokat megőrizzük!

Némely lányon valóban furesán állott a rosszul szabott modern ruha. Mennyivel helyesebb lett volna szép magyar viseletben, mint így selyemben, hamisgyöngyben, melyet valahol Párisban talált ki egy unatkozó szabó és ebben a kis palóc faluban váltott valóra egy ügyetlen varrónő.

A cigány most hirtelen indulóra rántott s a tömeg zsi bongani kezdett. Visongtak, nevetgéltek. Mikor aztán egyszerre esárdásba vágott a cigány, táncrakerelkedtek a párok. Szépen, illedelmesen rakták. Ide léptek-oda léptek, forogtak jobbra,

forogtak balra, büszkén, rátartóan, komolyan. Pista kezével ütötte a taktust.

Nagyszerű multság fejlődött ki a kis erdőben. Feri szeme megcsillant:

— Nem volna kedvetek nektek is?

Laci húzódott.

— Nem . . . kérlek . . . mi majd csak nézzük.

Feri azonban nem lehetett visszatartani. A jövődő tiszteletes úr felpattant ültéből s nagy bakugrásokkal szaladt a cigány elé. Karonkapott egy almaképu kislányt s veszedelmesen kezdte forgatni a tengelye körül. Láthatólag pompásan érezte magát.

A falu intelligenciája is kivonult. A póstások teljes létszámában jelentek meg, a csapat élén gyerekkocsival, melyben egy Sári nevű esőppség ordozott, a tanítóék hatalmas kosarakkal. Kipillantott a tiszteletes úr is, Laci felfedezett néhány ismerőst, akiket a városból a látás útján ismert, kikocsizott a szomszéd falu földbirtokosra is, a bérlő pedig lovait ugratta egy széles árkon.

Ebben a pillanatban hatalmas sárga brieska állott meg a bejáró előtt, egész sátoralja ember benne. Laci megkapta Pista karját.

— Bandi legyek, ha nem Boros Zoli!

És valóban! Boros Zoli, még pirosabban, még kövőbbben, mint utóljára látták, gurult le a brieskából. Lepedőnagyságú zsebkendővel törölgette

magát, mert izzadott az úton, ő hajtotta a lovat. A kocsiból kosarak, üvegek, néni, bácsi, lány, kocsis kerültek elő, Laci csak azt csodálta, hogyan fér ennyi minden négy kerék közé. A kocsis a hűvösbe hajtotta a lovakat, kifogta őket, megcsatolta egy kicsit szalmával izzadt hátukat, később szénát dobott nekik, a Boros család pedig bevonulást tartotta. Jobbra-balra köszöngtek igen szívélyesen. Nagy Péter bácsi s a bíró mindjárt köszönteni mentek a jegyzőt, Boros Zoli papáját, aki bővitett, idősebb kiadása volt, tréfás bácsi lehetett már így, ránézvést is, ahogy gurult a fűvön, hatalmas szivart tartva ujjai között és szélesen parolázott a tüzoltó parancsnokkal.

— Kigyóttünk! — jelentette ki, de hangja túlharsogta a cigányt is, — Kigyóttünk! — mondta mégegyszer, hogy mindenki biztos legyen abban, hogy a Boros család nem maradt otthon.

A postások, tanítóék örömmel álltak föl. Az asszonyok rögtön egymás nyakába borultak, vége-hossza nem volt az örömmek, Borosékat láthatólag szerették a vidéken.

Laci élvezte a zajt. A cigány lázasan forgatta a vonót, néhány legény kurjantott harsányan, leányok visítva nevetgéltek, poharak csöngtek, lovak nyeritettek s a zűrzavaros egyvelegből két különálló hang szárnyalt magasba: Boros bácsi menydörgő szava, amint a jelenlévőket üdvözölte és a postások Sárijának vad visítása, aki magára hagyatva az érdektelenség tengerében, felkapaszkodott a gyerekkocsi szélére és versenyt bömbölt a majálissal.

— A kislányból művésznő lesz, — állapította meg Pista, mikor a jövendő énekesnő különböző komfliktált áriákba kezdett, úgy rázta a gyerekkocsit, hogy felő volt, a táncolók közé borul.

Laci felállott.

— Megnézzük Boros Zolit, — javasolta és zsibbadt lábait egyenesítette dombról lefelé menet.

Boros Zoli azzal foglalatostkodott, hogy hatalmas hajlongások közepette csókolta kezét a jelenlévő hölgyeknek. Éppen végzett szerencsésen a körülményes művelettel s hűgával kezdett pörölni a fagyaltos fazék miatt, mikor valaki a vállára ütött.

— Szervusz Boros!

Boros Zoli megfordult.

Aztán csak kiesett kezéből a zsebkendő s akkorára látta a száját, hogy egy arra szállongó szírványpille sötét barlangnak nézte. Zoli az első pillanatban nem találta a szavát, csak tátogott hápogott, no, de mikor aztán megtalálta végre, méltóan bizonyosodott be, hogy édesapja mögött nem marad hangszálak tekintetében:

— Faragó, Fekete! Ti itt? — üvöltötte torkaszakadtából.

S azzal csupa barátságból úgy kapta derékon Lacit, hogy egyensúlyukat veszve kerültek a gyerekkocsi elé. Boros néni rószszalólag csóválta a fejét:

— Már megint birkózol, Zoli?

Zoli elpirulva állott föl s leporolta a ruháját, de már e művelet közben is zihálva, fuldokoiva,

egyik szavát a másik fölé tornyolva, kézzel-lábbal segítve szavai fogyatékoságán, tartott előadást, hogy az asztal körül mindenki rájuk lett figyelmes és Sári is elhallgatott egy pillanatra:

— Ez itt a Faragó Laci, anyus, akiről annyit beszéltem, ő a „for ever“-párt elnöke és külföldi nagykövete és Svájcba kellett volna neki mennie, de a papája lemondta és náluk szoktuk azokat a nagy uzsonnákat tartani és azt mondta, ő csak külföldre meg Velencébe utazik és azt mondta, mit neki a nyájas vidék és a nép és különben egész jó fiú és ez a Fekete Pista, aki a holdrakétába van belebolondulva és a multkor is majdnem felrobbantunk és én azt hittem, hogy otthon ülnek a strandon vagy a Holdbøn és itt vannak és ez nagy csoda, anyus és ez itt az én édesanyám és ez a húgom, Bözsi és most sem tudom, hova tette a fagyaltos dézsát és az ott az édesapám, aki ott áll és olyan kövér és hogy kerültek ide... és... és...

Nem birta tovább. Kifut.

— Csillapodj, Zoli, — mosolygott Boros Zoli mamája és a két vendégfiúra nézett.

— Én vagyok ennek széles Zolinak a mamája, — nyújtotta a kezét, — sokat emlegeti magukat Zoli mindég, már aztán félig-meddig én is ismerem magukat. Hogy kerültek a mi vidékünkre? A majálisra jöttek?

Laci illedelmesen csókolta kezét a Zoli mamájának, Pista is bemutatkozott.

— Nem, néni kérem! A Tátrába indulnánk biciklin, de találkoztunk Csikós Ferivel, aki szintén az osztálytársunk, hát aztán itt maradtunk egy kicsit, nekünk nem sürgös és Csikósék méhesében jól éreztük magunkat.

Zoli félreszegte a fejét, mint egy bakkecske:

— Merd azt mondani, merd egy szóval is mondani, hogy hozzánk nem akartál szintén belátogatni!

S már emelte az öklét.

— Ugyan Zoli, — intette le csemetéjét a mamája, de Zoli toporzékol:

— Egyszer másznak erre, Csikósékhoz bemennek és Boros Zoltánt, a kiváló osztálytársat, meglátogatni családi várában nem akarják! Bözsi, add elő rögtön a fagyaltot!

Ügylátszik, Zoli békepipának szánta a fagyaltot s a majális fénypontját a fagyaltban látta.

— Ez a húgom, Bözsi! — tolt a társaság közepébe szöke hűgát Zoli. Bözsi mosolygott és a kezét nyújtotta.

— Faragó László! — Csapta össze Laci a bokáját.

— Fekete István — csappantotta össze Pista az övét, s elegánsan hajoltak meg Zoli mosolygó, csinos húga előtt.

— Most pedig a társaság többi tagjainak! — vezényelte ellentmondást nem tűrő hangon Zoli.

A két fiú egyszerre a társaság keresztüztüzebe került. Pillanat alatt ismerősük lett az egész asztal, a nagy forgalomra odajött a Boros Zoli papája is, aki rettentő barackot nyomott az új vendégek fejére:

— Szervusztok, fiúk! Jól ismerem ám az apátokat, no, üljetek le, ne álldogáljatok ilyen bikfié módon. Ki a házigazdátok? A Csikós Ferenc fia? Ahá, aki papnak készül! Hej, Csikós Feri!

A muzsikusok az utolsó hang hallatára reménytelenül végezték le a csárdást, nem, ezzel a hanggal versenyezni nem tud egy egész zenekar. Csikós Feri pirosan, izzadtan került elő a táncolók közül.

— Gyerejde, fiam! — harsogott Boros bácsi és hatalmas málnaszörpös poharat nyomott a Feri kezébe:

— Nyeld le, fiam, aztán ülj közénk!

Pistának roppant tetszett a helyzet. Előtte tornyosult már a fagyalt, hideg szóda habzott málnalével, sütemények, kacsasültek, pogácsák kerültek elő a kosarakból, nagyon szép kilátásai a mai vasárnap délutánnak s Pista rögtön úgy el is helyezte magát abban a fedezékben, hogy csak izgó-mozgó füle látszott ki, amint idehajolt-oda-hajolt, ahogy egyik-másik néni vagy bácsi szólította meg.

Sári bömbölt kegyetlenül. Sári dajkája olykor maga is táncolt és úgy látszik, Sári abban lelte örömet, hogy dajkájának külön tánczenét rögtönözött... Sárít félre is tolt Zoli észrevétel nélkül két fenyő közé, csak úgy a lábával, titkon, de mindig odább egy két centiméterrel. És gyorsan lehörpintett három pohár málnavizet.

— Most pedig, — állott ki hősi pózban a társaság elé, — táncra, magyar! Laci, Pista, ne bámuljatok, ragadjatok meg egy-egy leányzót, például itt, a hugomat, aztán ne sajnál!

Zoli igen táncos lajtából volt taragva. Meghajolt a tanítóék Juliskája előtt s a következő pillanatban már is vad iramban száguldozott köröskörül.

Laci kedvet kapott.

— Szabad? — hajolt meg Bözsi előtt s ők is eltűntek a forgatagban.

Pista maszatos kézzel intett a torta hegyek mögül:

— Mindjárt beállok én is, csak a néni itt azt mondja, hogy ilyenfajta tortát még nem ettem!

— No, ugye, lehet itt is jól mulatni? — csapott Laci vállára Zoli, mikor már negyedszer tértek vissza az üdítő málnaléhez s kicsit kipihenék magukat. A társaságban volt négy lány is, felváltva táncoltatták őket, Laci szemmelláthatólag szívesen táncolt a jegyzőék Bözsijével. Zoli egyetlen kurjantott, Boros bácsi a cigány mellé állott és úgy dirigálta a bandát.

— *Hi . . . vékony deszka kerítés . . .*

— Híjjaja, híjjaja! — vágott bele egy legény és sodorta a párját.

Pista gyúrta. Óvatosan át-átpillantott azonban a fejek fölött a tortaszotalra s ujult reménnyel forgatta párját. Egy hosszuhajú parasztlánykát forgatott, erre Laci is kedvet kapott s mikor egyszer a Bözsit a segédjegyző vitte el táncolni, maga is derékon kapott egy pirosképű leányzót s ugyancsak kopogtatta, döngette, csoszogtatta, rakosgatta a csárdást.

— Sose halunk meg! — lengette Boros bácsi tarka nagy zsebkendőjét és Pista biztatólag tekintett a kacsasültekre az asztalón. Nem! Míg azok a sültek és pogácsák ott mosolyognak, addig nem!

Alkonyodott. A fák között vörösen lobogott a nap, aztán egyre lejjebb bukott. Hüvös esti szellő lopakodott a levelek közé, madarak tértek nyugovóra. A kocsmáros kirakta nagy acetylén lámpáját s esti pillék kezdtek repdesni körülötte. A nénik kendőt, kabátot vettek magukra s itt is, ott is hallatszott:

— Bözsi megfázol . . .

— Ilus, végy magadra valamit!

A cigány fáradhatatlanul húzta. A tűzoltók lámpionokat gyújtogattak, halvány, színes gömbök ingtak a sötétben.

Pista kifáradt és csatangolni kezdett. Leült a lovak mellé s a sötétbe meresztette a szemét. A lovak mögött, apró rétségen emberek körvonalait pillantotta meg, amint hajlongtak.

Ezt nevezte ő megézésnek. Mindig is azt mondta később, hogy hipnotikus megézés volt. Laci ugyan azt állította, hogy holdkórosság.

Megindult Pista e sötétben hajlongó alakok közé.

Igazán, az Istenke vezette őt ide.

Pista szíve megdobbant. Semmi kétség! Micsoda fényes betetőzése a mai napnak!

Néhány tűzoltó éppen rakéták körül fáradozott!

Rakéták körül, amelyek falécekre voltak szögelve, készen arra, hogy forgó napokkal, hulló csillagokkal, tarka, színes paraszakkal, sercegő szikrákkal vakítsák be a környéket.

Pista szívdobogva közeledett hozzájuk, aztán hátratette a kezét és megállott.

A tűzoltók vitakoztak. A vitából verekedés. Tanácsokat adtak egymásnak s mindegyik másképp akarta. Semmi kétség, nem értettek a rakétákhoz. Némelyik rakéta becsomagolva, felszeretlenül hevert a fűvön, másokat már felerősítettek a tűzoltók, de a bevezető rakétát, a nagy, hulló ívet elsűtni nem tudták. Vagy nem merték. Izgatottan, tompán sutogtak, veszekedtek, de a rakétából nem lett tüzes iv . . .

Pistán erőtt vett a Holdrakéta láza, Megköszörülte a torkát. Aztán közeleblépett:

— Kérem szépen, én segíthetnék . . .

Az egyik legény idegesen szólt rá:

— Nem kell a segítség!

De Pista már nagyobb idegességet is kiállott rakéták miatt. Nem hagyta magát egykönnyen:

— Kérem, én egészen érthetően megmagyaráznom, iszen magam is csinálom ilyet.

Az egyik tűzoltóban felülkerekedett a józan belátás:

— Mutassa meg, mit tud!

Ó, ez a pillanat! Régen várt pillanat. Szabadon közeledhetik a rakétához, megengedik neki, segítenek neki, egyedüli főnök, vezér, rakétaparancsnok ilyen szép estén, tenger rakéta között, ilyen pillanat, érdemes volt csak ezért, már csak

ezért is idáig fáradni!

Körülvizsgálta a rakétát. Szakértő volt ő ebben. Megigazította a papiros hüvelyt, tisztában volt ő a rakéták minden fajtájával az aprókat ugrosó békától a csillogó, zöld, szárnyaló tüzes ivig. Aztán hosszú pálcát kért, a végét behasította, közébe gyertyát dugott s dobogó szívvel tolt a hátrább az embereket:

— Vigyázat!

A rakéta hosszú sistergéssel csapott fel a magas égre. Sikerült! Rettentő ívet írt le, aztán megállott egy pillanatra s apró színes gömböcskék kezdtek szertepattanni belőle.

A tűzoltók tátott szájjal bámulták. Pompás! — Csinálhatja a többit is, — veregette meg egyik a Pista vállát.

Ez kellett Pistának. Szerelt és szögelt, gyújtott és erősített. Kötözött és sistergett. Soha még ennyi rakétája nem volt, soha még ilyen szabadon nem játszhatott velük.

Most forgó korongot bocsátott útnak, aztán hármast ívet, szívárványt és szökőkutat. Sisteregtek, pattogtak, szöktek és száguldottak a rakéták.

A cigány elhallgatott. A népség egy csoportba verődött és hangos szóval adott kifejezést a váratlan meglepetés fölötti tetszésének.

Pista felhasználva egy kis szünetet, odarohant a barátaihoz.

— Én csinálom, — ordította tele tüdőből — én egedem fel őket! Látod, mire jó mégis a Holdrakéta!

És már tohaant is vissza. Tompa moraj kísérte a rakéták útját és egy szépen sikerült példányt tapssal jutalmaztak. Zoli láthatóan büszke volt a barátjára s Boros bácsi tülköhangja átmenydörgött a sistergésen:

— Terembúrát, fiam, de érted!

Laci hátrább állott meg, a tömeg mögött. Ő is szakértő szemmel nézte az ugráló fénypontokat, hisz némi tapasztalata neki is volt már a puska-por körül és Böskének magyarázta az egyes rakéta fajtákat nagy buzgalommal.

Valami különös illat ütötte meg az orrát. Nem szólt semmit, óvatosan hátrafordult és körül-kémlelt. A nagy zsvajban mindenki a rakétát figyelte s csak Laci, aki leghátul állott, érezte ezt a különös szagot.

— Valami ég, — tűnődött és lassan húzódtott hátrább. Bekémlelt a fák közé. Nehéz volt megállapítani, honnan jön az egész szaga, mert lampionok, gyertyák, villanylámpák fénye innen is onnan is előcsillant a sötétben.

Egyre hátrább húzódtott.

S e pillanatban valami élénk lobot vetett s bevilágította az asztalok üresen maradt környékét.

Pista egy pillanatra megtorpant. Ott, ahol a lovaknak való könnyű széna volt egy nagy halomban összehordva, lobot vetett egy szikra s a fellángoló tűzben megrettenve látta, hogy a harsányhangú Sári gyerekkocsija dül féloldalt a szénanyaláb közé s az apró baba kis keze gyanútlanul

lóg ki a kocsiból. A gyerek végre elaludt, a nagy rakétoppatgatásban mindenki otthagya, egy lehulló szikrától a széna lobot vetett s a lánggal együtt égni kezdett a baba csipketakarója . . .

A gyanús lángra többen is hátra pillantottak.

— Jézus! — sikoltotta el magát valaki s a Sári mamája rettentőet kiáltott.

De már akkor Laci beugrott a tűz közé. Két lábával taposni kezdte a szénát, a kis kocsit gyorsan visszaállította s egy hatalmas rántással emelte ki a kisbabát az égő csipkék közül.

Rohant az asztalhoz, ahol egy pokrócot látott és gyorsan csavarta a kisgyerek köré a lángfójtó pokrócot.

Aztán kimerülve ült le a padra. Valaki kikapta kezéből Sárit, aki újból megtalálta a hangját s éktelenül sírni kezdett, holott semmi baja nem történt.

Sárika mamáját ott locsolgatták patakvízzel és ecettel, Laci meg sziszegve fogta a karját. Bizony, az megégett egy kicsit és kegyetlenül fáj. Boros Zoli mamája azonnal tojásfehérjét öntött rá, vaját kerített, bekötötte s Boros bácsi magyarázta Laci ép kezét:

— Derék gyerek vagy, fiam! menydörögte.

Sárika máglyára íteltetése megzavarta egy időre a mulatságot. A tűzoltók nagy igyekezettel öntözték a pernyéket, a parancsnok állandóan sajnálkozását fejezte ki, a rakéta mutatóványok abbamaradtak.

Pista hófehér arccal járult Sárika mamája elé.

(Folyt. köv.)

NYUGATON A HELYZET UGYANAZ

Irla: DEÁK JÁNOS

Tavaly június havában, matúra után öt nappal elindultunk hárman az érsekújvári állomásról. Ifjúságunk minden romantikájával és tudásösztövével rohantunk a nagy Nyugat felé. Ady Endre vágya égett bennünk Nyugat esodái után. Az annyit hallott Franciaország úgy vonzott bennünket, mint egy mágneshegy, minket, a parányi magyar atómokat. És mi mentünk. Valami különös kívánság hajtott, hogy bebizonyítsuk az otthoni magyar testvéreknek, hogy van más embertestvér is, kitől sokat lehet és kell tanulni, hogy van még nagyobb horizont is, mint a kis magyar horizont. Az új idők adtak erre a vállalkozásunkra alkalmat, az új idők vallomásokra is készítették. És mi elmentünk és vallottunk a nyugatiaknak. Vallottunk az otthonról, vallottunk a magyar bajokról, és összehasonlítottuk őket a francia bajokkal. Az eredmény szomorú. Itt ez a baj, ott amaz, az élet mindenütt nehéz, a szegény dolgozó mindenütt elmaradt, a baladásért mindenütt küzdeni keli.

Én egy parasztesaláddhoz jutottam. Az életünk nagyon egyszerű volt. Monsieur Dubois családja öttagú. Kívüle még madame Dubois, egy 19 és 10 éves leány és egy 17 éves fiú vett részt a munkában, mert az egész család dolgozott. Béres vagy cseléd nem létezett a házban, én is csak alkalmi munkásuk voltam. Legtöbbet a 60 éves Monsieur dolgozott. Magas, szikár alak, hosszú szakállal. Valahányszor az eke előtt láttam ősz szakállával, eszembe jutott gyermekkorom kedvence hőse, Robinson. Kora reggeltől késő estig dolgozott a gazdaságban, amely mintegy 100 holdas lehetett, erdővel, gyümölcsösökkel, kerttel együtt. Két pár lova volt, két tehene, négy kecskéje és sok baromfia. A földből annyit dolgoztak fel, amennyit fel lehetett túrni egy pár lóval, a többi legelőnek vagy parlagon maradt. Ez a vérrel áztatott Marne mellette elég termékeny. A világháború idején hihetetlenül nagy csaták dúltak itt. Most nagyon szép a búza és a len. A szőlőtermelés is nagyon virágzott valamikor ezen a vidéken, de a filoxéra mindent elpusztított. A régi szőlő helyén nőtt fűvet ezidén kaszáltuk le először. A kasza pengéje meg-megakadt a kiszáradt gyökerekben.

A táplálkozás egyszerű volt. Hús nagyon ritkán került az asztalra. Főeledelünk a krumpli, zöldségfélék és a tehenektől szolgáltatott napi 24 liter tej, melyet természetesen nemcsak tejformában fogyasztottunk el, hanem mint túrót, vaját és sajtot is. Nem adtunk el semmit a földeken termett gabonán és lenen kívül. Mindent a saját szükségletünkre fordítottunk és mindent otthon is állítottunk elő. A környéken azonban Monsieur Dubois páratlan ebben. Általában: különös parasztokhoz kerültem, akik Franciaországban olyan őstermelő parasztok tudtak maradni, mintha nálunk

laknának valahol a Nyitra körül.

A környékbeli parasztok életmódja más. A város már rájuk nyomta bélyegét. A huszadik század irama magával sodorta őket. A pénzhőség, a meggazdagodni vágyás, a minél kényelmesebb élet kívánsága elkapta őket. Az ilyen paraszt mindent, amit lehet, pénzzé tesz, megvonva magától a tiszta, természetes ételeket. Paraszt, aki már nem a saját kenyerét eszi, hanem a városból hozat fehér cipót. Utolsó csepp tejét is eladja és borral vagy pálinkával pótolja, mert az olcsóbb. A leg-szomorubb az, hogy a kis csecsemő „tejes“-flaskójában is nem egyszer láttam vizes bort vagy pálinkát. Az anya élvezettel nézi, hogy a gyermeke milyen jó kortyokat húz a mérges folyadékból. „Ca va“ — mondja megelegedetten. Ez a tapasztalat megdöbbentett. Lehet így szó egészséges nemzedékről? Ilyen viszonyok között csodálhatjuk-e a degeneráltságot és a mindjobban elterjedő kretinizmust?

De nem is találtam közöttük egészséges gondolkozást. Alacsony műveltséget (egy-egy embernek a szókinése 200—300 szóból áll) és ebből kifolyólag nagy elvakultságot tapasztaltam. Az elkispolgárisodott francia paraszt az országon kívül eső dolgokról nem tud és nem is akar tudni semmit. Mirőlünk magyarokról meg különösen semmit. Én, „le jeune hongrois“ bizonyára jól tudok lovagolni, mert hiszen a magyar nép „főfoglalkozása“ a lovaglás, úgy látszik „angolul“ beszélek, mert nagy a gyanu, hogy magyar nyelv nem is létezik. A hideget jól bírhatom, mert a „skandináv“ országokban nagy hidegek vannak és végre, hogy hosszú lehetett az utazásom a „tengeren“ egészen Franciaországba. Máskülönben a „jeune hongrois“ nem is olyan vad és kegyetlen, mint a „kutyafejű“ tatárok voltak.

Ennél már több Monsieur Dubois véleménye rólunk. Látszik rajta, hogy Ázsiát járt ember és hogy a multja sem volt olyan csendes és nyugodt a most tolsztoji visszavonultságban élő öregnek. Különösen azon csodálkozott, hogy nálunk Szlovensztkón a középiskolás diákok úgy át vannak hatva szociális érzelmekkel. A francia diák „óceán-hős“ akar lenni, nem pedig egyszerű „ember“. Érdekelte a furesa öreget a szlovensztkói magyar ifjúság és a magyar nyelv nagyon tetszett neki. Ugy hogy többször kellett magyarul szavalnom és beszélnem, amiből persze ő egy huncut betűt sem értett meg, de a hallás szerint ráfogta, hogy a magyar nyelv nagyon „asiatique“, azaz ázsiai hangzású és nagyon szép.

Amilyen csalódás volt számomra a Marne-menti elsodort francia paraszt, a maga nyugtalan, pénzsóvár életével, olyan különös élményt adott nekem Monsieur Dubois. A nap bármelyik szaká

ban, a legnehezebb munka közben is vitatkoztunk. Próbáltam tanulmányozni őt, ezt a józan gondolkozású östermelőt és rájöttem, hogy azok közül való, akiket Ernst Glaeser német író „l'homme sans classe“-nak, osztály nélküli embernek nevez. (Ezt a híres pacifista író franczia fordításban olvastam). Az ilyen ember a háborúban elvesztette hitét, nem hisz már semmiféle jognak, úgy érzi, hogy hiába harcolt ideáljaiért, s nem akarja magát többé semmilyen eszmének feláldozni. Bizalmatlan az állam, bizalmatlan mindenfajta hatóság iránt. Anarchista. Monsieur Dubois elkeseredett véleménye szerint a nacionalizmus nem más, mint sovinizmus, ezt meg ki kell irtani gyökerestül. A páneuróvizmus „cul de-sac“, zsákucca, vagyis az ember a végén neki megy a falnak, értelme nincsen, mert ez Európa „nacionalizmusa“ Amerika ellen. A fogalom ugyanaz nagyobb arányokban. Politikusaink pacifizmusa farizeusság, melynek leple alatt jobban készülnek a háborúra, mint valaha és gyártják a mérges gázokat, a csatahajókat és a hadirepülőgépeket.

Megértettem az őreget, de nem osztottam keserűségét. A minden eszme iránt bizalmukat vesztett embereket meg kell értenünk, s a háborúban elfásult lelkeket nemzeti különység nélkül fel kell emelnünk a mi egészséges, tetterős ifjú légkörünkbe, hogy tanácsaikat meghallgatva új bizalommal indulhassunk tapasztalataik nyomán az élet küzdőterére. Mi már az egyetemes nagy emberi testvériség eljöveteleért, kertvárosok építéséért, s minden olyasmért fogunk küzdeni, ami szép, emberi és természetes.

S néhány hónappal a matúra után a vonat visszahozott Franciaországból. A Nyugat-vágy tüze elhamvadt. Az ifjú romantikus álmoknak vége. Hiszen: Nyugaton a helyzet ugyanaz. Van emberi elhagyottság, van öregek családása, van elsodort falu, van egyéni törtetés, van kihasznált nép, van nyomor, hiúság és elmaradottság akárcsak nálunk. Mégis egy hatalmas érzéssel jöttem haza: ez az érzés egy egész világot átfogó, az egész emberiséget átölelő nagy szeretet. Ifjú szíveinkkel dolgoznunk kell minden emberekért.

Képek

Mindennapi eset.

Este . . . Vakító villamfény töri meg a szenedés sötét éjszakáját. Kint fenyőfak zúgnak sejtelenesen. A százas égő alatt három istenteremtette sütkérezik . . .

Egy szép, tarka, éjjeli lepke, egy pók, az örök munkás ez egy vérszopó bacillust hintő légy.

Azután jött az ember, a földi állapotok élet-halál urát játszó beképzelttség és hatalmas tenyerével ráütött a három allatra.

A lepke, az élvezeteket hajhászó kis lepke táncolva, vígan vergődik a halálhozó kéz felé. És csendesén, sóhajtás nélkül halt meg. Még a halálban is élvezeteket keresett . . .

A pók? . . . Hatalmas erőfeszítéssel csinálta az életmentő fonalat, hogy elmenekülhessen. Dolgozott, dolgozott, de meg kellett halnia. Nem baj! Vigasztalódhatik: dologban érte a halál.

És a légy? . . . Egyszerűen elrepült. Nem hagyta magát megölni. A kis pimasz!

Nagyvárosi eposz.

Dzsin, dzsin, dzsin . . . tu, tú ú, ú, ü, ü, ú . . . Lárma, zaj, nyivakolás, zörgés, dörej: — nagyváros...

Piszok, szenny, fenségeség, alázatosság, öt-emelet, földszint, Halászbástya, Tabán, Dob-utca egymás mellett.

Rovom az aszfaltot. Ép most rohan el mellettem egy Minerva kocsí. Benne potrohos úr, szivar, aranylánc.

És ugyanakkor egy kis, rongyos lány, cipője enni kér, szoknyája rongyosan, cafatokban lóg alá . . .

Mondom, ez a kis, rongyos lány odatartja

elém a markát:

— Bácsi, kint lakunk Újpesten, az édesanyám szegény asszony, villamoson szeretnék hazamenni, tessék adni tizenkét fillért . . .

Ezt úgy mondta el, ebben a zagyva összevisszaságban.

Odaadtam neki a tizenkét fillért . . . Én gyalog mentem haza . . . Mellettem elsuhant egy taxi.

Sár.

Zuhog az eső . . . A fák lombjáról hull a betegségosztó, az átkos nedvesség. Náthás a természet.

Lomha, fekete felhők vonulnak el a tejünk fölött. S mint egy éles, vad sipítás, seregg végig az égbolton egy villám, vakítóan fényesen, szikrázón, élet-halált hirdetőn.

Aztán egy remegtető dörgés oldja fel ezt a kiáltó disszonanciát . . . Eláll az eső. Csend lesz . . .

Csak a rettenetes, térdig süppedő sár maradt meg. Sár a mezőn, sár az utcán, sár a lelkekben, sár, sár, sár mindenütt.

Az egész természetén rajta ül még a nehéz, mázsás felhők búskomorsága. Csend van; még a madár is a szárnya mögé dugja az orrát s úgy néz le a piszkos, durva, emberfullasztó sárra . . .

De: — — — Fenn a fenyőfa tetején megszólal a rigó. Szép, egyenletes csattogás rajzolja be a vidámságot ebbe a bús, komor környezetbe. Száll, száll az ének, mint egy templomi szózat: Szántsátok ki a sarat! A mezőről, az utcáról, a lelkekből, hogy ismét kemény, megszantható, élettermő rög legyen belőle!

Sziklay László.

A MI LAPUNK KÖNYVESPOLCA

Az ismeretelt könyveket kiadó-hivatalunk szívesen beszerzi, Portót nem számítunk.

Rovatvezető:
FENYVES PÁL dr.

Ismeretési példányok e rovat vezetőjének címére is küldhetők: Budapest, IV., Egyetem-utca 4

Folyóirat-szemle

A Mi Lapunk nem elégedhetik meg azzal, hogy Könyvespolcán csupán a bennünket közelebből érdeklő *könyveket* teszi közszemlére. Szükségét érezzük *folyóiratok* együttes olvasásának is. Elhatároztuk hát, hogy ezentúl A Mi Lapunk Könyvespolcán helyet szorítunk mindazoknak a folyóiratoknak, amelyek velünk valamely vonatkozásban vannak. Számbaveszünk minden közleményt, amely A Mi Lapunk olvasóinak fokozott figyelmére érdemes és hónapról-hónapra szélesebb körben tartunk majd serepszemlét betűország tájain.

Minden folyóirat egy-egy táj, egyéni sajátosságokkal, különleges légkörrel, határozott s a többitől különböző szokásokkal és emberekkel. Valamennyi egyformán érdekel bennünket s amennyire módunkban lesz, sorra megtekintjük mindet.

Olvasóinktól némi türelmet, a munkához hasonló szeretetteljes érdeklődést és — minél több hozzászólást kérünk, mert azt akarjuk, hogy a Könyvespolc ne váljék a rovatvezető magánkönyvtárává, hanem továbbra is mindnyájunk közös gyönyörűsége és közös tanulsága maradjon.

Az Erő. (*Magyar Ifjúsági Lap. Kiadja a Magyar Evangéliumi Keresztény Diákszövetség.*) XIII. évf. 6 szám. „Bár nyíltan vallott felfogásnak, hogy minden evangéliumi szellemű magyar középiskolás diáknak *Az Erő* kell, hogy leginkább szívügye legyen, mégsem mulaszthatjuk el a többi ifjúsági lapot ajánlani azoknak, akik több lapra is áldozhatnak, vagy akik *Az Erő* t valamilyen okból nem szeretik. Ilyenek: elsősorban *Az Erő* főiskolás testvérlapja, a *Diákvilág*, továbbá a *Református Diákmozgalom*, az *Ifjú Erdély* és az *Ifjú Évek* (főképen evangélikusoknak). Közeláll hozzánk a *Magyar Cserkész*, *A Mi Lapunk* és a katolikus

diákság kedvenc ujságja, a *Zászlók*. De nagyon érdekes és eleven a földrajz- természettudomány iránt érdeklődőknek szerkesztett *Ifjúság És Élet* is. Baptistáknak írják *A Kürt*-öt, egészen szakirányú a *Középiszkolai Matematikai és Fizikai Lapok*, nemcsak középiskolás diákoknak szól a *Magyar Ifjúság*, polgáristáknak az *Ifjú Polgárok Lapja*. A többi lapokat nem ismerjük.“

Erdélyi Fialatok. (*Romániai magyar főiskolás lap.*) I. évf. — I. szám. Boldog öröm tölti el A Mi Lapunk e sorokat író krónikását, amikor a romániai magyar főiskolások új folyóiratának beköszöntő cikkéből az alábbi gondolatokat idézheti:

„Fialatok vagyunk: a világháború utáni kor fiatalsága. Akiknek az emberiség nagy kataklizmája csak közvetett gyermek-émlék volt s akik az öntudatnak első csirázásával egybeeső történelmi változásba mintegy beleszülettünk. Beleszülettünk egy nyomasztó gyermek- és ifjúkor után, amely illuziókat, gyermeki gondtalanságot korán betörölt s helyébe hamar megéreztetette e világ minden mai öntudatos, becsületes fiatalja elé meredő gigászi problémát: kiút találni az emberirég legmélyebb és legáltalánosabb válságából és megkeresni a káoszban egy becsületes, alkotó, mindenkinek termő munka lehetőségeit.

De erdélyiek is vagyunk, fiatal erdélyi magyarok. Ahhoz a fajhoz tartozunk, amelyre nehéz jelent mért a sors, de hitünk szerint azért, hogy egész eddigi lényét átfomálja, belőle minden hazugságot kiirtson és a létfennmaradás ösztönével találja meg a megmaradásának egyetlen útját: a benne rejlő emberi érdekeknek az egész világ számára való kitermelését. És erdélyiek is vagyunk, ennek a földnek a gyermekei, amelyen ezer éveken át politikai változások alatt a különböző fajú népek a munka egyelértésében éltek egymás mellett, amely föld a lelkiismereti szabadság gondolatát adta és kialakította az erdélyiség közös eszményét: fajok találkozását az emberi érdekek magaslatán.

A romániai magyar főiskolás fiatalságnak első feladata, hogy saját nemzedékének öntudatára ébredjen, mert főiskolás társai azok, akikkel egy életet kell együtt leélnie és ők azok, akikkel saját

közös problémáikat meg kell oldania. Meg kell éreznie azt, hogy erkölcstelenség apái nemzedékének az áldozatkészségét *ellenérték* nélkül elfogadnia, adni kell érte cserébe: munkát és öntudatot. Munkát, amellyel élete feladataira felkészül és öntudatot, amellyel életét nagyobb hivatások, az új erdélyi fiatal generáció és az erdélyi magyarság szolgálatába állítsa. Meg kell éreznie: apái éle éte még azzal is nem súlyosbíthatja, hogy *helyette*, az ő ifjúsági problémáin gondolkozzék. És meg kell látnia, hogy ez nem is lehet, mert apái nemzedéke, egy elmúlt világ neveltjei, az ifjúság teljesen más világnak problémáit megérteni nem tudja, ezek megoldására módot bármilyen jóakarattal *kívülről* találni nem lehet, ezeket a problémákat csak *belülről* oldhatja meg az, aki bennük él, mert reá ő hivatott; az erdélyi magyar főiskolás ifjúság.

Ime, szavakkal lépnek elénk az Erdélyi Fialatok s A Mi Lapunk tábora egy szívvel, lélekkel kiáltja feljűk: testvérek, édes magyar testvéreink, Isten áldása legyen jó munkátokon!

László Dezső az erdélyi magyar ifjúság lelki arcáról, *Demeter János* az erdélyi magyar ifjúságnak a néppel való kapcsolatairól. *Fábián Dániel dr.* (a Bartha Miklós Társaság ügyvezető elnöke) az erdélyi magyar ifjúság feladatáról a kisebbségi autonómia területén értekezik. Úttörő fiatalok címén *Mikó Imre* megkezdi a szlovenszko magyar ifjúsága munkájának ismertetését, a „Vetés” alapján. Helyes itélettel állapítja meg a sarlós mozgalom „szellemi diktatura” jellegét, amely „rengeteg ellenzésre, gáncsolásra talál, de tény az, hogy ami eddig Csehszlovákiában történt, elsősorban a Sarló érdeme.” *A szerkesztőség* bejelenti, hogy az erdélyi magyar ifjúság szociális helyzetéről legközelebb részletes cikket közöl.

Erdélyi Helikon. III. évf. — 1. szám. Bennünket legközvetlenebbül az a nyilatkozatsorozat érdekel, amelyet „*Fiatall magyarok*” Vallomások és vélemények a magyar irodalom hivatásáról” címen közöl az Erdélyi szépművés Céh Kolozsvárt megjelenő reprezentatív folyóirata. „Ezzel az egyetemes magyar irodalmi megnyilatkozással hangsúlyoznia karjuk azt, hogy a mai magyar irodalmi szellemnek nem elégséges a vele közvetlenül érintkező népek irodalmi életével s a nyugateurópai áramlatokkal bensőséges érintkezésben élnie, hanem feltétlenül szoros kapcsolatot kell az egyes utódállamokbeli magyar irodalmi területeknek egymás között és az anyaország irodalmával fenntartaniok. Így alakulhat ki egy bizonyos egyetemes magyar irodalmi szemlélet, amelyre a legfőbb célkitűzésekben, különösen a formák és a kritikai távlat kérdéseiben feltétlenül szükség van. A folyóirat Balázs Ferenc (Székelyudvarhely), Csuka Zoltán (Újvidék), Darkó István (Kassa), Dsida Jenő (Kolozsvár), Fekete Lajos (Újvidék), Győry Dezső (Rimaszombat—Prága), Hevesi András (Budapest), Illyés Gyula (Budapest), Ignotus Pál (Budapest), Jancsó Béla (Kolozsvár), József Attila (Budapest),

Ormos Iván (Temesvár), írásait közli. Ez a tizenkét hozzászólás olyan zsúfolt és zibongó, annyira pattanásig feszült és sokféle, hogy kivonatos ismeretetésükre nem vállalkozhatunk. Csupán Darkó István véleményéből szakítunk ki néhány sort, mutatóba: „A magyar irodalom feladata megint a magyarság lelki és szellemi kincseinek összefoglalása és dokumentálása, mint volt régen, irodalmunk hőskorában. Erre a kötelesegteljes munkára, megint a nemzetmentés szükségessége kényszeríti a szónak korszerű értelmében. A korszerűség magában foglalja a legmagasabb színvonalú követelményeket, a szétdaraboltsággal járó lelki különfejlődés tekintetbevételét, a széttagoltan élő magyar néptörödékek nemzetisége és szociális helyzetének a megállapítását és végül mindezeknek az egység beállítását az egyetlen fogalmat jelentő magyar lelkület szempontjából, munkaerőnk emelésére, megnyugtatónkra, lelki egyensúlyunk visszaszerzésére befelé és európai értékünk kinyilvánítására kifelé.” — Kovács Dezső: A magyar irodalom iskoláinkban. „A romániai magyar középiskola magyar tanulójának „hivatalból” meg kell ismernie első sorban a román után a francia szellemet és irodalmat, ami egyet jelent. Mindkettő a baccalaureatusi vizsgálat tárgya. El lehet képzelni, minő emberfeletti követelmények elé állítja a két idegen irodalom, főleg a román, az ifjút, akinek meg kell szereznie a felsőbb iskola kulcsát, az érettségi bizonyítvánnyal.” „A magyar nemzeti irodalmat nem úgy kell tanítanunk, mint ma; de úgy sem, mint régen Jobban, okosabban, takarékosabban. Revízió alá kell vennünk mostani és régi eljárásunkat, de revízió alá kell vennünk a régi értékeket is és az új idők követeléseit és körülményeit szerint új értékelést kell végrehajtanunk. Egy egész sor régi nevet végleg át kell engednünk a lexikonoknak — és néhány új nevet is meg kell tanulnunk.”

Ifjú Erdély. (*Keresztyén Ifjúsági Lap. Kérdje a kolozsvári ref. theologia ifjúsága.*) VIII. évf. — 3. szám. Bánffy Miklós gróf: Ady kérdés... az „Ifjú Erdély” fiatalágához szólok. Válasszák el mindig nemesak Adynál, de minden művészi alkotásnál a művet attól a mindig gyarló embertől, aki azt megteremti. Csak a művet nézzék, csak annak zengése, harmoniája, gyönyörűsége legyen az, aminek szívüket megnyitják. Őszintén, minden mellékgondolattól tisztán kell odalépni azok elé a mindig kevés, mindig ritka, de örökké nagy és halhatatlan művek elé, amelyekben megszólal a rendes emberi léleknel valami nagyobb, rejtélyesebb lélek, valami, ami csae néhány kiválasztottból szól hozzánk, attól is csak akkor, mikor az ismeretlenből fakadó és titokzatos teremtő erő megszállja és elragadja.”

Ifjú Évek. VIII. évf. — 9. szám. Szántó Róbert: Evangélikus diákok találkozója. „Február 1 én és másodikan Magyarországon evangélikus diáksága találkozik Budapesten. Ezen a diaktalálkozózn tisz-

tázní akarják azt a kérdést, hol van a helye ma az evangélikus diáknak. Ehhez a kérdéshez kapcsolódik szervesen a második: honnan és hogyan merít erőt az evangélikus diákság? A harmadik kérdés, amelyre felelni óhajtának, hogyan dokumentálja az evangélikus diákság egyházzhűségét.“ — 10. szám. „Zsengék“. „Ezt a rovatot a poeta diákoknak nyitjuk meg. A rovat címe nem új és nem eredeti. Ez volt a címe a szarvasi főgimnázium diáklapjának, melyet a Vajda Péter önképzőkör kiadásában maga a diákság szerkesztett. A szarvasi „Zsengéknek“-nek valamikor Szaboleska Mihály is szerkesztője volt. A lap 47. évfolyamát (!!!) az „Ifjú Évek“ jelenlegi főszerkesztője (Szántó Róbert) szerkesztette“.

Magyar Cserkész. (*A Magyar Cserkészszövetség hivatalos lapja.*) XI. évf. — 1. szám. Faragó Ede: Új cserkészutakon. „Hallgassátok csak: megindult a város a falu felé újjáteremtődni. Nézzük csak, hogyan is csináltátok ezt a nyáron.“ „A Taborozási Segédlet című könyvecske alapján a következő csapatok keresték fel vagy látták vendügil táborukban a falut: 450. „Pálffy“ cs. cs. (Győr) 911. Rákospalotai cs. cs., 154. „Dobó István“ cs. cs. 2 őrs (Eger). Ennek az őrsnek Bodony községben tett felderítő útjáról szóló jelentéséből a beszámoló az alábbiakat idézi: „A falu népe, de különösen az asszonyok, nagyon szépen fonnak és varrnak. Ugyanolyan varromintáik vannak, mint Kövesden. A párták nagyon szép színezett arannyal kivarrott motívumokkal, arassznyi széles szalagokkal vannak díszítve. Tarkaságokkal díszített kapuk valóságosan művésziességek“. — A cikkirő a beszámoló folytatását ígéri. — 2. szám. Kovács Gyula: Magyar cserkészek győzelme Kanderstegben. „Még az érkezés napján sítalpon bejártuk a tavalyi versenyterepet. Másnap, reggel 6 órától délután 5 óráig treniroztunk, majd — miután az első izomlázom túl voltunk — a vasárnapi templom után felmentünk az Óschinen Seehez, hogy lesikló tréningünk is legyen. Tréningnap kirándulási nappal felváltva telt el. Isten dicsőró havasok napsütötte ormai, lavinadübörgés, a gleccserek kékeszöld csillogása feledtették velünk a fáradságos és fokozatosan felépített tréningeket és léceink törését. Esténkint pedig táborüzés esteken összemelegedtünk a megjelent többi nemzetek fiaival. Igaz barátság fejlődött ki a svájci, a hollandi, angol, francia cserkészekkel“. — 3. szám. Velösy Elek: „Majd bolond leszek!“ „— Majd bolond leszel? Netené! Tán csak nem? Aztán mikor és hol, ha nem sértlek a kérdésemmel? Avagy talán nem így gondoltad ezt a különös ígérletet, pajtás? Annál kutyább a helyzet. Mert ha csak amolyan képletes kifejezési mód volt az a „majd bolond leszek!“ akkor éppenséggel erősen tisztellek. Majdnem azt merném mondani, hogy nem vagy cserkész, le azzal a liliummal! Hogy miért? Azért, mákvirágom, mert ez a „majd bolond leszek!“ szükszavú, de ékeszölő bizonyítéka a cserkészlelküet teljes hiányá-

nak. A cserkész épít, dolgozik, segít, harcol és fárad s nem kérdi, miért? Egyszerűen csak — azért! Azért, mert küzdeni szép és felfelé repülni jó és a hegyormokon tisztít a levegő...“

Népünk és Nyelvünk. (*A Szegedi Alföldkutató Bizottság néprajzi, társadalomrajzi és nyelvészeti szakosztályainak közérdekű folyóirata.*) I. évf. — 1. szám. Bibó István: Föladataink. „Az emberi lélek munkálkodik itt az Alföldön is s nekünk első teendönk megismerni, milyen ez az alföldi nép, milyen a lelke: jelleme, viselkedése, gondja, vídamsága, foglalkozási és más társadalmi osztályokba való tagozódása, életmódja (háza, házatája, gazdasági és kényelmi eszközei), családi és társadalmi érzelmei, szokásai, szóval egész kultúrája. Tudnunk kell továbbá, hogy ez az alföldi magyarság gondolatát, cselekvéseit, érzelmeit miként fejezi ki, vagyis milyen nyelven és e nyelv milyen tájszólásaiban beszél. Az Alföld népének nem ismerése együtt járt az Alföld hosszú évtizedekre nyúló gazdasági és megfelelő kulturális elhanyagolásával... Hogy milyen az alföldi magyar, csak ujságtárcákból, megszüpített betyártörténetekből, a paraszti és az úri osztály egyoldalú, túlzottan jó, vagy rosszakarató leírásaiból, népszínművekből s elvértve egy egy élesszemü szépíró, habár igen sokszor találó, jellemzéséből csak *sejtjük*, de tudni egyáltalában nem *tudjuk*... Ha azt akarjuk, hogy az alföldi népünk-ről s ezen át az egész magyarságról minden egyéb (politikai, esztetizáló, vagy egyoldalúan tudományos) tendencia nélkül végre valahára alaposabban és kimerítőbben *tudjunk* is valamit, akkor az Alföldnek népét — ahol a magyarság ma is a legnagyobb tömegben s aránylag legegységesebb kulturális viszonyok között él — a lehető legpontosabban, minden lelki és kifejezésbeli mozzanatra ügyelve kell megfigyelni. Folyóiratunknak az Alföld népe, egész lelkiségének pontos és részletező leírása, az erre vonatkozó adatok gyűjtése és közlése lesz legközvetlenebb feladata“. — 2. szám. Móra Ferenc: Az ismeretlen magyar parasztról. „A magyar tudománynak nagy mulasztásai vannak a magyar paraszttal szemben s az nem lehet mentsége, ha esetleg a német, a francia, az olasz tudomány is adós a maga parasztjának tudományos felderítésével. Egyik országban sem függ a nemzeti lét és a jövő alakulása annyira a paraszttól, mint nálunk. Soha se mondtam, se nem írtam azt, hogy a paraszt a nemzetföntartó elem, mert ez politikai tétel, — amelyeknek a konzekvenciáit nem szokás levonni. De azt igenis állítom, hogy az anyaföld, az őstalaj, a paraszt s minden, ami nem paraszt, fölépítmény a paraszton. Az anyaföldön járunk, élünk, róla aratunk búzát és szedünk virágot, aszfaltot kenünk rá és esatornákat vésünk bele s aközben nem jut eszünkbe tanulmányozni a összetételét, az elrétégezödését, tanulmányozni a vizeket és szeleket, amelyek évezredekben át összehordják és szétkoptatják, kötik és oldják, az atmoszfériáliakat, amelyek arcukatját kiformálják és mindmáig

folyton alakítják. Hiszen tulajdonképen még azt se tudjuk, hogyan jött létre a magyar parasztsztyál és milyen elemekből rétegződött fel! Acsády Ignác máig is egyedülálló munkáiban megírta a magyar jobbság történetét, de már mint kész geológiai alakulatát. A magyar paraszti őstörténetéhez ő se nyúl hozzá... Ennek a rendkívül bonyolult, sokrétű titoknak a kihámozása egész sereg elsőrangú tudós kollektív munkáját fogja majd megkivánni. — 7—9. szám. Varga Sándor: Keyserling ítélete az európai népekről és Európa hivatásáról. Graf Hermann Keyserling: Das Spektrum Europas című művének részletes ismertetése. „Keyserling, figyelemreméltóan, nemcsak a semlegesség hátrányairól, de az elnyomottság, a kisebbségi sors előnyeiről is beszél. Az elnyomás sohasem ér célt, az általa kiváltott küzdelem ellenben megedzi az elnyomott kisebbségeket, kik a jövőt keresve és a jövőhöz alkalmazkodva az új világ előkészítői lesznek. Ez a kisebbségek *messiási hivatása*, s egyuttal előnye a jelenhez görcsösen ragaszkodó győzőkkel szemben!” (Egyik történelmet tanuló főiskolásunknak érdemes volna Keyserling e gondolatát közelebbről ismertetnie. A Mi Lapunk hasábjain: ki vállalkozik erre a feladatra?)

Pasztortűz. XVI. évf. — 1. szám. N. Tessitori Nóra: Debreczeni Lászlóról, a vándor erdélyi grafikusról. „A jó *örzö* feladatára vállalkozott Debreczeni László, amikor kezébe vette vándorbotját, és százkilencvenhét falut járt be kisebb megszakításokkal egy év alatt, hogy „fatornyos hazájának” kincseit felkutassa, megtalálja és megrögzítse a jelennek és a jövőnek számára. Legtöbbször gyalog ment egyik fa uból a másikba, hogy el ne szalaszson egyetlen követ sem, amely útjába került s megfigyelhesse: érdemes-e megállni mellette s megörökíteni?... E vándorútjának eredménye az az ötven templomrajz, amely 1929 nyarán jelent meg „Erdélyi református egyházkerület iratterjesztése” kiadásában s amelyet a segesvári Márkus nyomdában nyomtak s kliséit a kolozsvári Keresztes József-féle cinkográfiai műh. lyben készítették... De hátra van még körülbelül hatszáz falu s tavasszal ismét folytatja útját...

Debreczeni László a nép gyermeke.

Tanárjai előtt már tizenhárom—tizennégy éves korában feltűnik rajzkészsége.

Egyik nyári vakációja napsugaras délutánján szekéren halad a diák az erdélyi országúton, faluja felé, ahol nyaralni fog. Tágas mezők, kedves ritmusú dombok, lankák mentén.

Álmodozva mereng el a bűbajos erdélyi tájak édes szépségén s behűnyja szemét a napfényfoltok bódító káprázatában... S akkor hirtelen, váratlan döbbenetben, a káprázó napsütés vakító vibrációjában, smaragdos dombtetőn nyájas kastély rajzolódik a nyári égre, derűs meleg sárga falakkal, kék és piros tornácokkal, erkélyekkel, zöldzománcú cserepes tornyokkal... „fenséges arányú szerkezetének” ritmikus hullámzása bűbájával...

Megbűvölten áll fel a szekérülésről, hogy jobban láthassa a csodát és kitárt karokkal nyúlik a látomás felé.

De a szekér hirtelen balra kanyarodott és a a vízió eltűnt. Még utána nézett szomjas kutatással, — de mintha a föld nyelte volna el: a látomás nem volt sehol.

Sehol, —: csak a lelkében. Ott égett a lelkében örökre, kitörőhatalmú!

Még sokszor visszatért arra a tájra későbbi éveiben is, nyugtalanul rötta gyalog és szekéren az ismerős utakat, de az akkor látott kastélyt nem találta sehol s most már világosan tudta, hogy csak fantáziájának játéka volt az egész.

És egyszer, később, nagysokára, évek mulva kezébe akadtak az előtte akkor még ismeretlen Kós Károlynak munkái és ámulva nyit rá egy képre: „Torony a dombtetőn” és előtte áll gyermekkori víziójának élő valósága. Mohón végiglapozza az egész gyűjteményt s a felfedezés boldogságával ébred reá:

Van magyar építőművészet!

Virradat. Fiatalok irodalmi röpirata. Főszerkesztő: *Zsivora Ede.* — 1930. Január. „A Virradat”, a fiatalok irodalmi röpirata, a legrövidebb időn belül havonként megjelenő folyóirattá alakul át. Szerkesztőség Budapest, VIII., Főherceg Sándor utca 2. Múzeum-kávéház. Ezt hirdeti egy kétfelű lüzet utolsó lapján a budapesti egyetemi hallgatóknak a Parnasszus felé zarándokoló kised csapat. A fiúk beköszöntője olyan felkes és bizakodó, hogy több olvasót érdemel, mint amennyit mostanig hódítani tudott:

„Most mi jövünk: ifjan érettek. Akik keveset mosolyogtunk és keveset örültünk. Akik nagyfiú korunkban ismertük meg háborúból megtérő apánkat vagy talán meg se ismerhetjük. Kik tündérsék helyett háborúsdit játszottunk. Kiket már gyermekkorukban talpunkra dobott az élet.

Most mi jövünk: okultabb, másabb lélekkel. Apáink okulása bennünk.

Fiatal szívünkben egy emberöltő megpróbáltatása.

Fiatal elménkben egy emberöltő tapasztalása. Látunk.

Mások mosolyognak, fitymálnak, lenéznek. Te hetik: ők mások. De mi fajó szeretettel értjük, öleljük egymást: mi is *mások* vagyunk. Ma még fiatalok: kevesek, holnap: főtörzs és többség. Ha mások lenéznek, nem faj nekünk. Ha mások dicsernek, nem leszünk boldogok. Célunk: magunkhoz ölelni az egész magyar fiatalságot s ezen keresztül az egész magyar társadalmat. Szeretjük a földet és mindazokat, akik dolgoznak rajta és mindazokat, akik nem sírnak. — tesznek.

Azért megfogjuk egymás kezét és úgy indulunk — ha Isten is úgy akarja — emberebb és igazabb jövőnk felé. És egyszer majd be fogunk érni az egész magyar életbe s az idő fogja fejünkre tenni a koronát.”

FÉNYVES PÁL

A kassai áll. magyar tannyelvű reálgimnázium ifjúsága február 11-én tartott műsoros estéje igen kitűnően sikerült. A bruttó bevétel 20.000 korona volt. Helyszüke miatt jövő számunkban írunk róla részletesebben.

A losonci áll. magyar tannyelvű reálgimnázium ifjúsága március 1-én tartja szokásos téli táncmulatságát, amelyet a „Csirkefogó“ szindarab előadása előz meg. A diákmulatságot óriási érdeklődés előzi meg.

Br. Ghillány Antal: „Vérző szívek“ (Kösch Árpád Eperjes). Egy fiatal, hetedosztályú gimnazista 67 oldalra terjedő verskötete fekszik előttünk 46 vers van benne. Félve kezdjük olvasni, mert manapság nem újság, hogy 17 éves ifjak mint nagy reménységre jogosító szerzők kopogtatnak az irodalom kapuján. Ma nem értünk rá a Horatiusi „Nonum prematur in annum“ elv betartására. Gőz és viillam erővel megy minden, pedig hát ismeretes a Fáy András-i elv is: „Nem az ér célhoz, aki korán indul, hanem aki jó lovakon indul“ Ebből a szempontból sajnáljuk a fiatal szerzőt, mert bizony sok simítani való akad még a nyelvén (Le vagyok beszélve, Éltem újdón évén, fázva fázok, stb.). És a nyelvi botlásokon kívül bántó a prózai kifejezés, józan okoskodás és az itt-ott felütköző pesszimizmus. De eltekintve e fogyatékoságoktól, sok kedves, szép érzés, felemelő gondolat lüktet a sorokban s nem tagadhatjuk meg a szerzőtől azt, hogy van poétai vénája. Különösen kedves a „Költőzik a jó madár“. Megkapó a „Bárka én“ című vers. Jó a „Harangszó“ c. költemény, stb. Van ezekben erő, légység, harmónia. A mi kis poétánk sokkal jobban teszi, ha kiadott verseinek a felét elhagyja és szigorú bírálatot kereszti a kötetbe nem illőket. Mert kritika nélkül a szertelenségbe tévedünk s félő, hogy elbizakodottságában elmarad a fejlődés, a továbbképzés. Hiszen önértet kell, de talán mégis korai az elsőszülöttben így felkiáltani: „Verseket költök én, isteni verseket. Hiába lepnek el marcona fellegek s hasztalan csapdossák viillamok lelkeket: megallom helyemet!“ Mindettől eltekintve szeretettel köszöntjük Ghillány verskötetét s remélhetőleg újabb kötete érettebb, teljesebb lesz.

Scherer Lajos.

„Mese az erdőben“ cím alatt jelent meg Czabán Samu szerkesztésében egy alkalmi gyermekszindarab a Jó Barátom, képes gyermekujáság kiadásában, Beregszászon. Ibolyázó gyermekek egyszerű elgondoláskkal a mese színes és csodaszerű hangján mondják el ősz Elnökünk, M a s a r y k történetét. Tanulása a munka szeretete és megbecsülése, a tudás iránti vágy, a szerénység és az igazsághoz való ragaszkodás. Csatolva van több a szabadságot dicsőítő óda és két alkalmi beszéd az Elnök Úr 80. születésnapjára. Iskolák nagy hasznát vehetik a márciusi ünnepek alkalmából. (Megrendelhető: Beregszász, Asztélyi út 6. I. a Jó Barátom kiadóhivatalánál. Ára 5 korona.)

A citrom jótékony hatása. Olaszországban azt tartják, hogy az orr- és a torokbajokban, valamint orrdaganatok, diftéria elnyálkásodás és több más baj esetében a citromlé hatása kitűnő. Ha valakinek erős náthája van s naponta néhányszor tiszta citromlével megkeni belül az orrát, a baj rövid idő alatt enyhül vagy meg is gyógyul. Szájbetegségek valamint fogak romlása s más velejárok kellemetlenségek ellen is sikerrel használják a citromlevet, éppen ezért ajánlatos volna általában hígított citromlevet használni szájöblítésre. Egy darabka citromot szoktak kötni fagydagaganatokra, tyúkszemre, sőt még a szemölcsökre is, hogy ezek eltűnjenek. Ajánlatos néha hígított citromlével megmosni a fejbőrt s meg lehet vele akadályozni a korpaképződést. Köszvény és csúsz esetében a citromlékúra nagyon kedvező eredménnyel szokott járni. A háztartásban is jó haszna volna, ha ecet helyett sokszor citromlével savanyítanak egyes ételneműket.

„A háziorvos“

A legtöbb fertőző betegség mint a bárányhimlő, diftéria, influenza, skarlát, tuberkulózis kórokozója a szájon és orron keresztül hatol be a légzőszervek útjain az emberi szervezetbe, ezért állandóan gondoskodni kell a szájüreg feltétlen tisztántartására, hogy ezáltal lehetőség szerint meggátoljuk a járványok és járványos betegségek fellépését és terjesztését.

ÖNKÉPZŐKÖRI MUNKA

Az ipolysági rgimm. önképzőkör január 26-iki gyűlését Ady Endre emlékének szentelte. Gyönyör István VIII. o. t. a kör ifj. elnöke, felolvasásában Ady életét és költészetének főbb vonásait ismertette. Utána Lövy László VIII. o. t. Ady: „Mesét mondok“, Virág István VII. o. t. Ady: „Nézz, drágám, kincseimre“ c. költeményt szavalt. el. Zorkóczy Károly VIII. o. t. „Ady miszticizmusa“ c. értekezésében rámutatott arra, hogy hogyan kell Adyt olvasni, magyarázni. Közben Pákay Barnabás VI. o. t. az előadás kiegészítéséül szemelvényeket szavalt. (Az özvegy legények tánca, A vár fehér

asszonya, Búgnak a tárnák, Az én koporsó paripám). Szudy Nándor VII. o. t. Adyról allegorikus képet festett s bemutatta Adyt mint embert, mint költőt és szellemi óriást. Virág István VII. o. t. Ady „Emlékezés egy nyári éjszakára“ c. versét szavalt. el, majd Reinitz által megzenésített Ady dalokat (Szeretném, ha szeretnék; Őrizem a szemedet) énekelt. Gyönyör István VIII. o. t. és Pákay Barna VI. o. t. Brezeller György VI. o. t. zongora kísérelte mellett. Valamennyi szám igen hatásos volt és nagy tetszést váltott ki.

Diósi Kornél VIII. o. tan.

RÜGÖS NEMESSZEGHY

A tél utolsó szépsége

Olvad a hó. A lábam nyomán mindenütt víz fakad. Körültem minden csöndes mint a halál. Ahol néhány hónappal ezelőtt még nyüzsgött az élet, ahol sárga buzatáblák aranya hullámmzott az üdítő szellőben, ott most nyomasztó a némaság.

Itt-ott már kilátszik a hótakaró alól a föld meztelen teste.

A hegyről a hóvíz patakokban zuhog, néhol vizeséseket alkot és zúgva- morogva fut tovább, mintha azt a követ pörölné, amelyiken szét kellett zúzódnia. Az egyik hajlásnál egy hóvirág lóbálja fejét a dunai szélben, mintha a rohanó patakok akarná megállítani, hogy ne fusson oly gyorsan, mert elfolytával az ő virágzásának is vége. Szinte hallani vélem a hangját is, amint belesír a szélbe a korai elmulás miatt, olyan lágyan, olyan melegen. Megállok. Felfigyelek. Szeretném megállítani a tavaszodó természetet, hogy tovább is ilyen szép, ártatlan maradjon.

Lelkem mélyén egy soha nem érzett hűr rezzen meg, soha nem tudott dallamot zengve a múlt szépség fájdmalmáról. Szeretném ide egybegyűjteni a hitetleneket, a káromkodókat, az Isten nem ismerőket, hogy elnémulnának, sirva fakadnának!

Merengve ballagok tovább. Lelki szemem a magasba révedezik s kutatja a mindent bölcsen elrendelő kezet, mely a földön mindent váltakozóvá tesz: örömrre ad bánatot, szenvedésre boldogságot és a múlt szépséggel az elmulás fájdmalmának gyönyörűségét.

(Rimaszombat.)

Menyhárt László
III. o. rg. tan.

Lacikám, ha ezt a szép, érzelmmel teli leírást magad irtad, úgy igazán a szívemhez ölellek, mert oly egyszerű és szép, hogy csak dicséret járhat érte.

Árvalányhaj

Árvalányhaj, csöpp virág.
Nem tekint rád a világ.

Kertben nem vagy. Kerted rét.
Onnan nézel szerteszét.

Nincs, ki téged öntözzön,
Kis karóhoz kötözzön . . .

A jó Isten ügyel rád,
Ő zúdít langy esőt rád.

Illatod nincs; minnek az?
Ugyis csak csillan az.

Szírmód napot nem köszönt,
Sugarat rád úgyis önt.

Színed halvány, mégis szép.
Pajkos gyerek le nem tép.

Szél és eső meg nem árt,
Vigan nézed a határt.

Szép vázába nem vagy ott:
Árva vagy te, elhagyott!

(Budapest.)

Gunda Béla

IV. év. felső keresk. isk. tan.

Öntudatosan kezeled a nyelvet s megkapó szépségeket társz az olvasó elé. Csak rajta!

Mire fiatal-urak leszünk

Hiába volt a marasztalás.
Sok elhunyt virág hiába intett.
Tizenöt éven túli, titkos
Igéreteik úgy csábítottak minket.

Nem hittünk, hogy örömök helyett
Majdan csak szomorúságok nyílnak.
Esküdtünk, hogy száz harcban is,
Ha kell, megtartjuk a szívünket vígnak.

S most mégis úgy nézünk a voltra
— Kacagós, vig, szép napjaink múltán, —
Mint egy, hervadt tulipánjai
Fölé nagy búsan hajló, sápadt szultán.

Most újra az a nótás, vesztett
Reggel dereng föl nagy sirva bennünk,
Amikor vig meztillábosan
És először az iskolába mentünk.

Most fáj, hogy pajtásainkkal a
Cseresznyefákra már nem mi mászunk
S hogy a dombról már nem vigyaz ránk
Féltra nagy ablakszemével a házunk.

Fáj, hogy hiába fogadkoztuk:
A bánat durván szívünkre hágott
És átkozmunk kell beteljesült
Nagy vágyunkat: a fiatal-úrságot!

(Kassa.)

Házy Ferenc VII. o. rg.

Eredeti gondolata közvetlenségével megkap s az olvasó együtt érzi fájdalommal a korán elröppent gyermekkor szépségét.

HIREK

Masaryk Tamás

március hetedikén ünnepélyes keretek közt fogja észrevenni a maga nyolcvan esztendejét. Az egész köztársaság ezen a napon átváltozik egyetlen ünnepelő várossá, hogy első elnökének ezzel a formalitással is bemutassa tiszteletét és hódolatát. Az iskolában meghallják a magyar fiúk is, hogy ki volt Masaryk Tamás, honnan jött, mit csinált és mi az ő fontossága. Mindenképpen érdekes és nagy ember Masaryk Tamás. Uradalmi kocsis fia volt és államfő lett belőle. Nem véletlen, hogy minden úgy történt vele és az ő kezei között, ahogy történt s ahogy ez a sok történet átvonult a csehek és szlovákok történetébe. Sem Masaryk, sem mi, egy új nemzedék, nem hisszük a véletlenek létezését. A valóságok csinálói, hívői és hordozói vagyunk. Azt akarjuk, amit ő csinált: egy népdarab szociális és műveltségi színvonalának emelését. Azt akarjuk, amit ő hirdetett a cseh történelem háttéréből: az igazságot. Azt akarjuk, amit ő akart: a tiszta nemzeti érzést egyesíteni a tiszta emberivel. Tehát akarjuk az új embert, aki egy új társadalmi rend teremtésében találkozik a szomszédjával. Masaryk Tamás szimbólum minden európai ember számára. Ő túlnötte az országa kereteit, mert egész életművét, minden szavát az emberiség felé intézte, holott csak a saját nemzetéről beszélt minduntalan. Türet és szenvedett, életiskolát mutatott, kergelték és ünnepelték, gyűlölték és szerették, amit a tömegember csak az igazi nagy emberrel szemben szokott csinálni. De Masaryk kemény volt és kitartó volt, mert tudta, hogy történelmi vonalban áll az ő mindennapi munkája. És az is volt ez a munka. Akárhol látjátok az ő alakját feltűnni: mindenütt így dolgozik. Egyetemi tanár és újságíró volt, filozófus, aki Plátó álmaival kezdte és állammal végezte. Egy bölcs, aki államfő lesz. Igen, és ő. Olvassátok el az életrajzát, nézzétek meg Szerényi Ferdinánd dr. Masaryk-breviáriumát: mindent megtudtok. De aztán mérlegeljétek is és vegyétek észre, hogy ezt a munkát, mely a gödöngi kunyhóból a Hradsinig vezetett, csak úgy lehetett megcsinálni, ahogy Masaryk csinálta: erős akarattal, nagy műveltséggel, tiszta jellemmel és az emberek sorsának igazságos megjavításával. Erre gondoltok, magyar fiúk és lányok, amikor az elnök ünnepelésére elmentek.

— — Szulatinai Rezső

Elkésztet koszorú egy fehér sirra. Tabódy Miklós, a beregszászi gimn. VI. b. o. tanulójának és a beregszászi „Bagoly” cserkészcsapat kiváló tagjának, 1930 január 25-én történt hirtelen elmúlása emlékére.

Az ugvári temetőben egy friss, virágos sír domború. Fialat, tizenhétéves reménységet takar el a mindent átölelő tavasz elől. Isten, — bölcsessége és céljai kifürkészhetetlenek, — magához szólította „a jó fiút, a lelkes cserkészt. Cserkészársai sirja felett búcsúzóul még egyszer eléneklük a cserkészindulót. Ennél szebb alátalodalt nem kívánhat senki. Az elköltözött már nem dalolhat árván maradt társaival a lilimos lógó alatt. De az élők hisznek az örök életben s bizton tudják, hogy ott túlnan, Isten trónusa előtt is fénylő őrtüzeket rak Tabódy Miklós, ott is lelkes, harcos cserkész és cserkészhűséggel ott is vigyáz az itt maradt

cserkésztestvéreire. Legyen álma csendes! Nyugalma békés! Emléket szívükbe zárták a beregszászi magyar cserkészek.

(Ilku Pál, rg. VII. o. tan.)

A komáromi főgimn. ifjúsága február hó 15-én az intézeti egyesületek alapja javára sikerült diákballt rendezett.

A „kiskárpátok” leánycserkészcsapat 15 tagját avatták fel ünnepélyes keretek között február 9-én, Friebeisz Gyuláné drné, parancsnok vezetésével. Denk Erzsébet prológusa után a cserkészszindulót adták elő, majd kedves tabortüze jelenet után következett a fogadalomtétel. Utána bemutatták a magyar palotást. Volt szindarab és melodráma is. A tiszta jövedelmet a nyári táborozásra fordítják.

A Népszövetség statisztikája szerint Európa legbékésebb állama Svájc. Komoly háborúban nem vett részt a középker. óta.

A szlovenszkói hadirokkantak polgári egyesülete Bratislavában tudomásul adja tagjainak, hogy az egyesület titkársága ez év február 1-től Bratislava, Sánc út 5. szám alá költözködött.

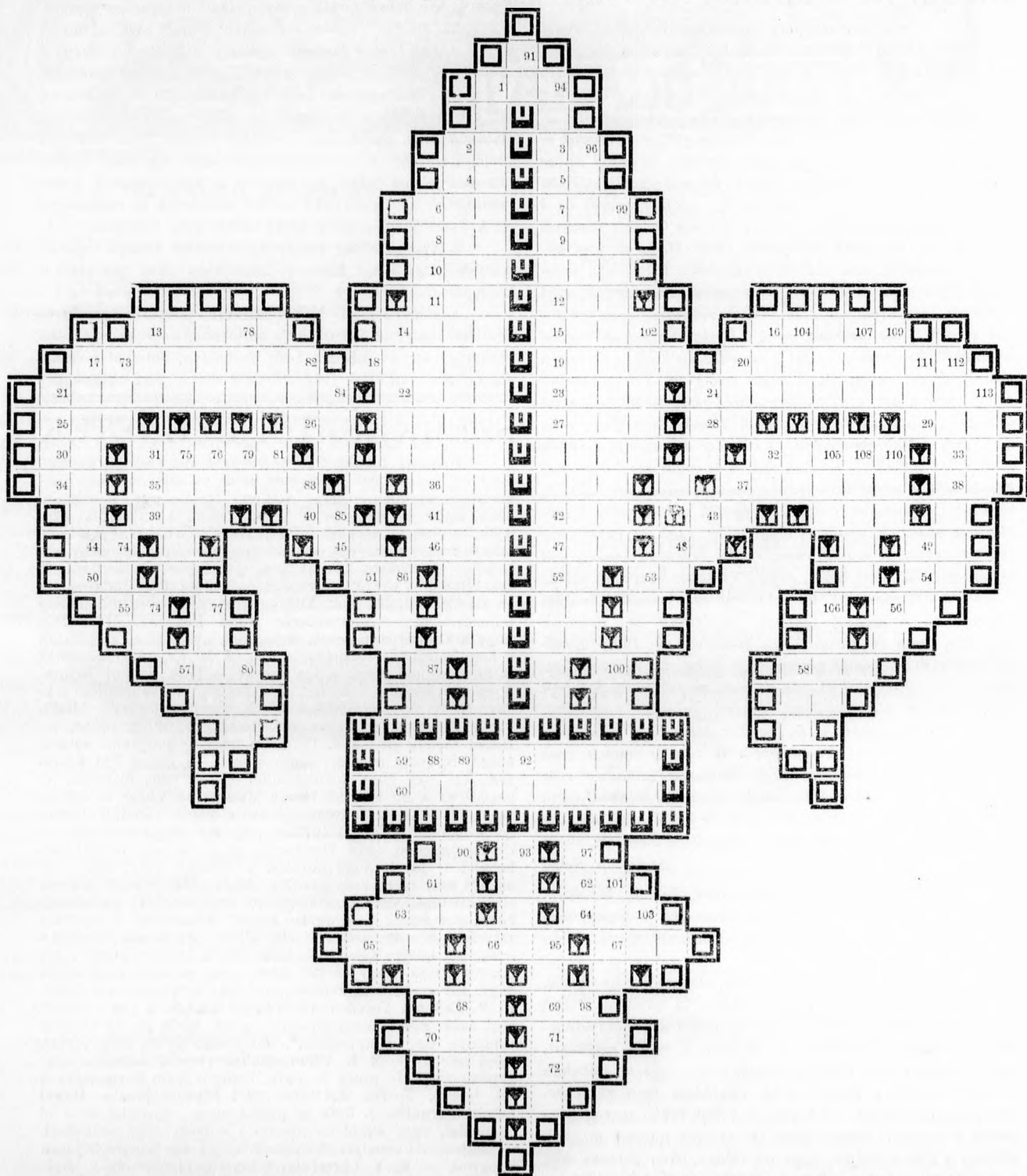
Az elnökség.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Dobossy László Páris. Azt írod, hogy „A Mi Lapunk most értékesebb lett számomra, mint valaha volt. Nem mert majdnem egyetlen magyar szellemi táplálékunk, hanem inkább, mert a legközelebb áll hozzánk. A mesterek, akik írják, minket is neveltek; a fiúkat, akik írnak vagy akikről mások írnak, nem egy esetben mi neveltük, úgy hogy valamiféle atyafiságos közünk van egymáshoz.” A távol idegen országból jött soraid jól estek! — **Tábori Pál Budapest.** A jó szívvel küldött sok kedves irást köszönöm. Alkalmilag felhasználom. — **Nemesszeghy Jenő Pozsony.** Örvendek, hogy a Csallóköz néprajzi anyagának gyűjtésével megbízták s hogy munkád eredményeiről az A Mi Lapunk olvasóinak is be fogsz számolni. A lap megy! — **Tóth Vilmos Brünn.** A hosszú levélért köszönet. A betegség is Isten áldása sokszor, mert önvizsgáldásra vezet. Jó egészséget! — **Haba Tibor Beregszász.** Kérésednek készséggel tettem eleget. — **Dittel László Rozsnyó.** Elhiszem, hogy a Hangzatka tetszik neked. Nagyon szépen van megírva. — **Patay Pál Kisilved.** Azt írod, hogy testvéreiddel együtt nagy örömmel olvastad az A Mi Lapunk tavalyi diszkötését s hogy a kedves lapnak tovább is hűséges olvasója leszel. Látod, Palikám, így van mindenki, aki egyszer alaposan megismerkedett az ifjúság önzetlen, igaz barátjával, az A Mi Lapunkkal. Csókollak! — **M. I. Nagy-Lucska.** A Fakadó Rügyekben, de másutt sem igen, nem közlünk álnév alatt semmit. Akinek szellemi alkotását nyomdafestékre érdemesítjük, ne restelje becsületes nevét. — **Gábris József Komárom.** A februári számban hozott versedet még VIII-ik gimnazista korodban írtad, ám azóta már több mint félszáz éve leérettésgigtél s így bizony furcsa, hogy versed alatt még mindig középiskolás vagy. Ezt ezennel kijavítjuk, mert már banktisztviselő lettél. **H. S. Losonc.** Versikédnek ezer a hibája. S „ha a dicső, régi ösök most feltámadnának, mint borjú az új kapura, versedre úgy bámulnának”. Sanyikám, ne írd még verset, majd idővel. — **M. L. Rimaszombat** Verseid tartalma megkapóan szép, de nincs formája. Pedig a latin közmondás is azt tartja: Forma dat esse rei! A próza jön. — **Hegyi István Tornaalja.** A fejfa és padlás eleje rajzaidat hozd el magaddal, vagy küldd be hozzám a lelöhely megnevezésével. Hátha hasznát vehetjük. A Próbaidős Cserkész könyve teljesen kifogyott. — **K. A. Ligetfalva.** Elbeszélésed nélkülözhi a lélek-támi megokolást. Miért halt meg Jóska? Nem volt rá oka. Pedig elbeszélésben a legfontosabb az elhitetés. Nem vált be,

FEJTÖRŐ

1) Keresztszórejtvény. Christ Ernőtől Brünn

Vízszintesen: 1 A család feje, 2 A vonás fonetikus jele a morse abc-ben. 3 Latin pénzegység [vissza]. 4 Népi-
sen bátyám [vissza]. 5 Mássalhangzó fonetikusan. 6 A szomorúság. 7 Egyik gömőri város sportegyletének a nev. 8